

Nr. 14 - Maart 1992
4e jaargang
Verschijnt 4x per jaar
Prijs per stuk Hfl 5,-

LIMBURGS SCHUTTERSTIJDSCHRIFT

Goed geschoten!

Brand

HET BIER WAAR LIMBURG TROTS OP IS.

bremmers nieuw!

Uitbreng en zelfbedieningsgroothandel
voor horeca en grootverbruik

Tevens kunnen wij voor U verzorgen:

- Tenten
- Meubilair
- Drankbuffetten
- Drank-eiland
- Koelwagen
- Verkoopwagens voor:
Friture, hotdogs, ijs etc.

Kortom:

Volledige verzorging van uw evenement

Bezoek onze zaak en overtuig uzelf:

Hofkamp 14, 6161 DG Geleen
(Industriepark Krawinkel-Zuid, Geleen)
Tel. 04490-40429

MEYER

PARTY- EN FEESTTENTEN VERHUUR

Wij verhuren:

Party-tenten in div. afmetingen (event. met vloer)
Mammoetparasols (afmeting 4.40 mtr x 3.30 mtr)
Party-meubilair zoals:

- Bartafels
- Klapstoelen
- Bistro stoelen
- Tafels en banken
- Staantafels
- Verlichting
- Tapinstallatie

Braderie en luxe marktkramen.

Heeft u een schuttersfeest of zomaar een feest bel ons
wij kunnen U veel geloop en geschouw besparen omdat

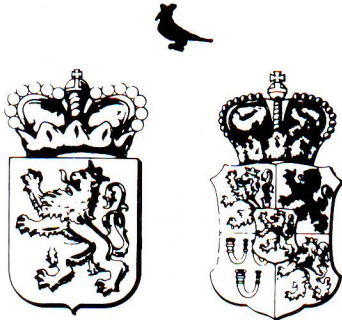
- Wij op afspraak bezorgen
- Wij scherp concurrerende prijzen hebben
- Wij veel nieuw materiaal hebben.

Reserveren kan vanaf nu bij:

MEYER - VERHUUR

Kerkstraat 104
6374 HP Landgraaf (Waubach)
Telefoon 045-311596

Het 'Limburgs Schutterstijdschrift'

Het Limburgs Schutterstijdschrift is een uitgave door en onder auspiciën van de stichting Steun Aan het Schutters- en gildewezen in de beide Limburgen (S.A.S.).

Abonnementen

Het Limburgs Schutterstijdschrift verschijnt 4x per jaar. Abonnementprijs Hfl 20,-/BF 385 per jaar bij vooruitbetaling. Losse nummers à Hfl 5,-/BF 95 excl. Hfl 3,-/BF 60 verzendkosten.

Bankrelaties

Nederland: Rabobank Heythuysen, rekeningnummer 12.22.15.125 Postgironummer 2878343
België: Gemeentekrediet van België Agentschap Hechtel, rekeningnr. 068-2059877-12.

Redactie

Drs. Jan Gerits - Eksel
Drs. Jos Gerits - Spaubeek
Piet Hermans - Weert
Wim Pijpers - Heythuysen
Werner Smet - Kinrooi
Drs. Jean Walraven - Roermond.

Redactie-adres

Brouwerslaan 25
6093 GG Heythuysen.

Druk

Drukkerij Limburgsche Post
Heerstraat Noord 69, Beegden.

Advertentie-acquisitie

Meertens Media
Bieslanderweg 128
6213 AM Maastricht
Tel. 043-250445.

Voorbehoud

Plaatsing van een artikel in dit tijdschrift houdt niet in, dat de inzichten van de schrijver worden gedeeld door de redactie. Bij overname van artikelen is bronvermelding vereist.

BESTE SCHUTTERS-VRIENDEN,

Het Limburgs Schutterstijdschrift is aan haar vierde jaargang begonnen. Waren we bij het verschijnen van het eerste nummer al tevreden met 20 pagina's tekst, al snel steeg het aantal pagina's boven de 30. En nog steeds moeten we ons hoofd breken om de aangeboden artikelen te verwerken in 36 pagina's. Bij nummer 13 waren maar liefst 48 pagina's nodig om een deel van de artikelenstroom niet te laten verouderen. Actuele artikelen gaan vóór; de zogenaamde tijdloze artikelen gaan naar een latere uitgave. Voorbeelden hiervan zijn de artikelen over de uniformuitmonsteringen, de reeks over de geschiedenis van de OLS-Feesten en vele andere.

De redactie van het Limburgs Schutterstijdschrift weet zich als regel vrij goed geïnformeerd over de denkwijzen, ontwikkelingen en actuele zaken binnen het Limburgse Schutterswezen door haar lezers. De meeste lezers van het Limburgs Schutterstijdschrift voelen zich direct en emotioneel betrokken bij het Limburgse Schutterswezen. Daardoor ben je als redactie vaak eerder en beter geïnformeerd.

Het artikel: 'Nieuwe schuttersbonden of herverdeling?' in nummer 13 maakte nogal wat los op vele vergaderingen. Lof was er voor het analyserend karakter van het artikel en de mogelijke oplossingen. Een aantal (federatie-) bestuursleden dachten echter dat ze zich moesten verschuilen achter een muur van onbegrip. Jammer, we hadden hun schriftelijke reactie graag geplaatst.

Om aan de weet te komen of het Limburgs Schutterstijdschrift voldoet aan de maatschappelijke functies die een tijdschrift dient te hebben, vroegen wij een docent mediatechniek om zijn oordeel. Het oordeel was bijzonder positief. Kritiek was er enigszins op de grote hoeveelheid foto's in het tijdschrift.

We zijn blij met het oordeel, maar toch zullen we het aantal foto's niet verminderen. Wij denken dat foto's een onmisbaar element zijn in de beeldvorming van onze lezer. Bepaal voor U zelf in welke mate het Limburgs Schutterstijdschrift aan de maatschappelijke functies van een tijdschrift beantwoordt: Bindmiddel-, informatie-, (normatieve) vormings-, ontspannings-, raadgevers-, commerciële-, encyclopedische functie. Hebt U suggesties, kritiek etc, laat het ons weten. De redactie zal haar best blijven doen om in elke aflevering de genoemde zeven maatschappelijke functies tot uitdrukking te laten komen.

Eén van de nadelige kanten van een 'open' tijdschrift is dat ook mensen buiten het Limburgse Schutterswezen kennis kunnen nemen van de artikelen en er hun mening over kunnen geven. Een kleine groep mensen denkt daarom dat de redactie alleen maar hiep-hiep-hoera-verhalen moet publiceren. Wij als redactie denken dat wij het Limburgse Schutterswezen de grootste dienst bewijzen met artikelen die meer dan één van de zeven maatschappelijke functies dekken.

Veel leesplezier toegewenst.

Wim Pijpers, Hoofdredacteur.

Het volgende nummer zal in juni verschijnen. Inzenden van kopij, foto's en advertenties tot uiterlijk 1 mei a.s. aan het redactie-adres.

Foto voorpagina:

DE VERGOOSENS VAN SCHUTTERIJ WILHELMINA-HINGEN.
V.I.n.r. Cor Vergoossen-Vrenken (marktentster) - Lei (vaandeldrager) - Miranda (fluitiste) - Mieke Vergoossen-Beulen (koningin) - Paul (fluitist) - Johan (fluitist) - Harie (koning) - Elza (fluitiste) - Wilma Vergoossen-Dircks (marktentster) - Pit (commandant) - Ilse Vergoossen-Hodzelmans (tamboer-maitre).

Litho's voorpagina gesponsord door BAVARIA Bierbrouwerij - Lieshout.

SCHUTTERIJ WILHELMINA-HINGEN

Bij de voorpagina: De 'Vergoossens' voelen zich thuis bij schutterij Wilhelmina-Hingen.

Het is goed toeven bij Schutterij, Fluit- en Trommelkorps Wilhelmina, getuige het feit dat de gebroeders Vergoossen, Pit, Harie, Lei en Paul en hun respectievelijke echtgenoten Cor, Mieke, Wilma en Ilse, alsmede Miranda (dochter van Pit en Cor), Johan en Elza (zoon en dochter van Harie en Mieke) in een tijdsbestek van ongeveer 20 jaar allen lid zijn geworden van deze prachtige schuttersvereniging.

Paul, de jongste telg uit het gezin van Sjang en Betje Vergoossen (4 zonen en 4 dochters) begon op 8-jarige leeftijd in 1969 als aspirant-fluitist en had er uiteraard geen weet van dat de rest van de familie snel zou volgen.

Lei was de volgende en werd in 1976 schutterskoning, vervolgens was het de beurt aan Pit, die bracht het al snel tot commandant van de exercitiegroep en voorzitter. Eind zeventiger jaren werden Johan, Miranda en Elza aspirant-fluitist. In 1982 werd vervolgens Harie ingelijfd als schellenboomdrager en in 1991 mocht hij zich de trotse schutterskoning van schutterij Wilhelmina noemen.

Ook Ilse, de echtgenote van Paul, bezit muzikale kwaliteiten en vervulde eerst de rol van fluitiste en thans van tamboer-maître.

Cor, Mieke en Wilma sloten de rij en werden in 1987 lid van de schutterij bij de oprichting van de marketenstergroep.

De 'Vergoossens' hopen dat het hun gegeven is nog tal van jaren deel uit te maken van deze bloeiende schuttersvereniging onder het motto: "Wat is het toch fijn om bij schutterij Wilhelmina te zijn".

Harie Vergoossen.

SCHUTTERIJ WILHELMINA-HINGEN OP DE TV

Begin februari was schutterij Wilhelmina-Hingen op de Nederlandse TV. Op waarlijk grootse wijze heeft zij het kijkpubliek ingelicht omtrent de tradities en de verschillende taken bij een schutterij.

De Nederlandse TV had een programma opgenomen over het dorpje Pey en daarbij aangetoond dat een kleine gemeenschap toch een rijk verenigingsleven kan hebben. Schutterij Wilhelmina kreeg de meeste zendtijd toegemeten van alle verenigingen. Geen wonder want de hele schutterij liet op fantastische wijze zien hoe rijk het Limburgse Schutterswezen is. Bedankt.

SCHUTTERIJ, FLUIT- EN TROMMELKORPS
„WILHELMINA” HINGEN - ECHT

LOFLIED TER ERE VAN DE SCHUTTERIJ VAN KESSENICH

Komt nu burgers altgeder,
Sluit U bij deze gilde aan,
Ik zal U een staaltje geven,
Alwaar haar oorsprong komt vandaan.

Refrein
Kloeke schutters blijft eenparig,
Want de eendracht spant de kroon,
Volgt het voorbeeld van Martinus,
Uw beschermer en patroon.

Een ridder des Franschen ad'laars,
En ook landvoogd terzelfver tijd,
Koos dappere mannen tot steun,
Der openbare veiligheid.

Refrein

't Was dien ed'len baron De Waes,
In zestienonderdzeventien,
Die onze hedendaagse gilde,
Het allereerste licht deed zien.

Refrein

De luister en de heerlijkheid,
Groeiden aan van jaar tot jaar,
Doch door noodlottige rampen,
Stond de toekomst in groot gevaar.

Refrein

Een schrikwekkend orkaan,
Stijgt alsdan uit het zuiden op,
Tot des volks aller verbazing,
En drijft angst en vrees ten top.

Refrein

In het jaartal achttien honderd,
Kwam de Franse omwenteling,
En het volk eischte de vrijheid,
Waaraan een republiek afhing.

Refrein

Vervolgens vijf jaren later,
Een ijselijk toneel tot bewijs,
Acht duizend hoofden rolden,
Al van de slachtbank van Parijs.

Refrein

Menigvuldige volkskringen,
Zonden hun gebed tot God,
En Hij, zonder te vertoeven,
Zalft hen in hun bitter lot.

Refrein

Ondanks al de Franse Krijgsmacht,
Die de vaandels had geroofd,
En het wapp'ren op de toren,
Werd haar merk niet uitgedoofd.

Refrein

Maar te midden van dit schouwspel,
Van dit akelig ballingschap,
Beval God de ster des Vredes,
En de rust van het broederschap.

Refrein

Kessenich den 4^e juli 1909
P. Snijkers

SCHUTTERIJ ST. GEORGE-SIMPELVELD, ANNO 1442

Zoals aan het jaartal te zien is, is schutterij St. George bijna de oudste schutterij in Limburg. Ook behoort ze daardoor tot de oudste verenigingen in Nederland. Het oprichtingsjaar kan eerder liggen, maar de inscriptie op de prachtige koningsvogel geeft duidelijk het jaartal '1442' weer. Ook is er bij het koningszilver een bewijs aanwezig, in de vorm van drie zilveren platen, van een echt wapenfeit van de vroegere schutterij.

Dit wapenfeit dateert uit 1634 toen de omgeving van Simpelveld Spaans en Staats grondgebied was. In 1634 is de bronk (processie) per ongeluk op Staats grondgebied terecht gekomen. Daar de Staatsen overwegend protestanten waren, hebben de Staatsen de bronk aangevallen en deze is toen met succes door de schutterij verdedigd. Als dank hiervoor hebben zij van de toenmalige Graaf van Imstenrade, heer van Mheer, onder andere deze drie zilveren orders gekregen. Ook het wapen dat de schutterij in haar vaandel voert, is het wapen van dit graafschap. Dit wapen stond afgebeeld op de vaandels welke op onverklaarbare wijze uit het gemeentehuis van Simpelveld omstreeks 1987 verdwenen of ontvreemd zijn. Een zwaar historisch verlies voor de schutterij, waarbij zij hiermee aan de lezers van dit stuk appelleert om als er iemand zou weten waar deze vaandels zijn, dit aan de schutterij door te geven.

Zo rond 1978 is de schutterij door een tekort aan leden ter ruste gegaan. In die rustperiode is een groot gedeelte van de uitrusting van de schutterij verloren gegaan. Er werden in de periode tussen 1978 en 1988 diverse pogingen ondernomen om de schutterij weer te laten ontwaken; dit draaide iedere keer op een mislukking uit. Zo in de jaren tussen 1985 en 1988 kwam er in het, wat nu het clublokaal is, Café Op der Stamp een jongeman uit Simpelveld, die als hij het café bezocht het altijd over de schutterij had en zich bij die gelegenheden steeds afvroeg waarom dat die er niet meer was, want als de schutterij er weer was dan zou men het O.L.S. eens naar Simpelveld kunnen halen. Deze jongeman bracht de kastelein op het idee om daar eens met een paar geschikte mensen over te praten. Het was een poging waard om de historische vereniging weer haar plaats in de gemeente te laten innemen.

In april 1988 schaarden diverse mensen zich om de tafel en werd er besloten dat men zou proberen de schutterij weer op de been te brengen.

Er was veel inzet voor nodig om iedere keer weer aan de tegenslagen, die we te verwerken kregen, het hoofd te bieden. Enkele mensen haakten dan ook af, maar de rest bleef stug doorgaan met iedere keer weer tegen een muur van onbegrip en tegenwerking te lopen, totdat deze muur op een gegeven moment de druk van ons niet meer kon weerstaan en er een bres ontstond. Het was zelfs zo sterk dat gemeente-ambtenaren onder elkaar weddenschappen afsloten of de schutterij er wel of niet zou komen.

Maar toen we eenmaal dat kleine gat in die muur hadden, waren we eindelijk in de goede richting om de schutterij weer te laten ontwaken. Er werd besloten dat we ons bij de een of andere schuttersbond zouden aansluiten. We namen contact op met verschillende bonden en maakten een afspraak voor een gesprek. Dit zette ook geen zoden aan de dijk, want aan de gemaakte afspraken hielden de bondsbesturen zich niet.

Zo worstelde het bestuur van schutterij St. George zich als maar verder en verder door elke tegenslag. Eén doel hielden ze steeds voor ogen: Schutterij St. George zal hoe dan ook van de grond komen. En eindelijk werd het eerste succes behaald dankzij onze zeer goede vrienden van schutterij Prins Hendrik-Nulland. We sloten ons aan bij de Internationale Flobert Schuttersbond en we werden door schutterij Prins Hendrik-Nulland in de gelegenheid gesteld om na 15 jaar weer onze eerste schutterskoning te schieten op de schietakkomodatie van Prins Hendrik-Nulland.

Raamaffiche Schuttersfeest op 1 juli 1928.

Na al die jaren werd de eerste koning van de heropgerichte schutterij niemand minder dan Johan Heyenrath. Johan was ook lid bij de vroegere schutterij St. George. Johan Heyenrath was ook een van die mannen die taai volhard hebben en er voor gezorgd hebben dat schutterij St. George weer actief is. Bij de vroegere schutterij St. George was het Johan nooit gelukt om koning te worden, de vreugde was daarom des te groter toen hij zich tot de eerste koning schoot. Een letterlijke kroon op het vele werk van hem en zijn familie.

Koning 1990, Johan Heyenrath.

Dan volgde het eerste bondsfeest van de Internationale Flobert Schuttersbond. Door de leden van de schutterij waren er al maanden van oefenen aan vooraf gegaan, eerst met de hulp van Huub Colleye, commandant van schutterij St. Sebastianus-Voerendaal, daarna met de commandant van schutterij St. Hubertus-Schaesberg Hein Mulders. Hein geeft ons nu ook nog steeds les. Ook de drumband kwam weer tot leven en werd gestalte gegeven door Henk Hartmann. Henk ontpopte zich als een goede leider van de drumband en verzorgt ook alle lessen voor de drumband.

De dag van de waarheid (bondsfeest) kwam voor de schutterij met rasse schreden dichterbij. Het was zo ver; schutterij St. George-Simpelveld deed voor de eerste keer sinds haar heroprichting mee aan een schuttersfeest. Nu konden de mannen en vrouwen van St. George zich aan het publiek presenteren. En dat ze zich helemaal gaven, blijkt wel uit de prijzen die ze in de wacht sleepten. Maar liefst twee eerste prijzen, te weten: de eerste prijs defilé en een eerste prijs voor de vaandeldrager. En dat dit geen toeval was, werd bij herhaling op verschillende bondsfeesten bewezen.

Nadat men het jaar 1990 met succes en zeer tevreden had afgesloten, werd er weer meteen begonnen met de voorbereiding van het nieuwe jaar.

Er waren nog veel problemen welke men in de loop van het afgelopen jaar ontdekt had. Zo had men bijvoorbeeld onvoldoende uniformen; er werd gepast en vermeld om de dertig jaar oude uniformen weer optimaal te krijgen.

Het ontbrak ons immers aan financiële middelen. De drumband ontbrak het aan instrumenten, waren er geen exercitiegeweren, waren er onvoldoende sabels voor de officieren en ga zo maar door. Er werden allerlei acties ondernomen om aan geld te geraken. Van de opbrengsten werd steeds het hoognodige voor dat moment aangeschaft.

De wapenvergunning bleek ook een groot probleem te zijn. We kregen gelijk met de nieuwe wapenwet te maken; deze bleek zeer aangescherpt te zijn ten opzichte van vroeger. Er diende nu aan allerlei verplichtingen voldaan te worden aan dingen die vroeger met een fluitje werden afgedaan. Maar geen nood het bestuur beet zich ook hierin vast en bracht ook dit probleem tot een goed einde. Dit resulteerde er dan ook in dat we onze oude zware buks weer terug kregen en diverse luchtbuksen. De flobert van de schutterij die we zo'n 10 jaar geleden uitleenden aan een wedstrijdsschutter, hebben dankzij veel speurwerk en medewerking in 1991 weer terug gekregen.

In 1991 groeide het aantal leden van de schutterij en werd dus het probleem van de uniformen alleen maar groter. De gemeente sprong bij met een subsidie, maar dit bleek nog maar een druppel op de bekende gloeiende plaat te zijn. De dames van de schutterij droegen hun steentje bij en vormden een damescomitee en zouden zorgdragen voor de benodigde gelden voor de uniformen. Gekozen werd voor een wekelijkse kienavond. De heer B. Barbier hielp de dames op weg en nu kan men elke zondagavond in zaal de Kroon in de Kloosterstraat te Simpelveld een speld horen vallen als er gekiend wordt voor de uniformen van schutterij St. George.

Het jaar 1991 werd voor schutterij St. George wederom een succesvol jaar. Op 27 april vierden de leden van schutterij St. George na vele jaren weer haar patroonsfeest met een optocht door Simpelveld, een H. Mis en een herdenking met kranstegging voor de overleden leden op het kerkhof.

Daarna kwamen de schuttersfeesten er weer aan. Het eerste was bij St. Martinus-Kohlscheid. Dit schuttersfeest werd voor onze schutterij een grote teleurstelling want er werd geen enkele prijs in de wacht gesleept. Er waren nieuwe leden bij die na de prijsuitreiking zelfs in tranen uitbarstten en dachten dat het hun schuld was dat er geen prijs behaald was.

Schutterij brengt groet tijdens afhalen koning 1991.

Na Kohlscheid volgde op 6 juni op de schietakkomodatie van schutterij Prins Hendrik-Nulland het tweede koningsvogelschieten. Het weer zat ons mee, want het zou die middag voor het grootste gedeelte droog en lekker zonnig zijn. Het eerste schot werd gelost door de burgemeester van Simpelveld, Teheux.

Ook aan de dames was gedacht; de schietmeester had gezorgd voor een damesvogel. De damesvogel werd afgeschoten door Mevrouw Nicolaye (haar man was vroeger ook lid van onze schutterij).

Bij de koningsvogel van de heren moest de burgemeester met een welgemikt schot een zak snoep voor de kinderen naar beneden halen, wat hem ook lukte. Na een spannende strijd wist Marco Vanderheyden de vogel naar beneden te halen en werd zo 'Koning 1991'.

Koning 1991, Marco Vanderheyden.

We hopen dat onze burgemeester zich het heeft aange trokken dat wij als Simpelveldse schutterij buiten het dorp moeten gaan om onze koning te schieten en dat hij ons de helpende hand toesteeft om een eigen schiet-akkomodatie te verwezenlijken. Door het gemis van onder andere een dergelijke akkomodatie, zien wij ons als jong bestuur genoodzaakt om ons 550-jarig be-standsfeest vijf jaar te verschuiven.

Om ook weer als schutterij met de zware buks te mogen en kunnen schieten, hebben wij ons onlangs aangeslo-ten bij de Schuttersbond Berg en Dal. Dit jaar hebben we dan ook voor de eerste maal aan het bondsfeest in St. Maartensvoeren deelgenomen.

De deelname leverde ons een eerste prijs defilé en een eerste prijs beste bordjesdrager op. Een tweede prijs als mooiste geheel mag zeer succesvol heten; we zijn er ook zeer trots mee. Want dit bondsfeest werd voor het grootste gedeelte in de stromende regen afgewerkt. En juist bij de presentatie van schutterij St. George viel de regen bij bakken uit de lucht. Ook de optocht werd in de regen gelopen. De uniformen waren drijfnat. Velen waren na afloop flink verkouden.

Met veel enthousiasme maken we ons op om in 1992 weer van de partij te zijn.

J. Ernes, secretaris.

EUROPEES
SCHUTTERS
TREFFEN

GENK
1992

Naast Bloemen- en Groenstad mag de stad Genk zich in 1992 ook nog Gildestad noemen, want van 18 tot en met 20 september wordt in Genk het 9e Europese Schutterstreffen (EST) georganiseerd. De Belgische steden Grote Brogel (1979) en Eupen (1985) hadden al eerder het voorrecht om een EST te organiseren.

De grondgedachte voor een Europees Schutterstreffen dateert al uit 1955. Uitvoering aan het 1e EST werd pas gegeven in 1975 in Aken. Toen Hugo Steyls (van Oud-Winterslag) zich in 1982 (Eindhoven) tot Europees ko-ning schoot, was Genk kandidaat om in de toekomst het EST te organiseren.

Een stuurgroep, onder voorzitterschap van Stan Kro-licki, is al vanaf 15 mei 1990 druk doende om het feest gestalte te geven in het recreatiegebied Melberg. Men verwacht zo'n 60.000 bezoekers, verspreid over de ver-schillende dagen en activiteiten.

Naar verwachting zullen 250 schutterijen en schutters-gilden aan het 9e EST deelnemen. Naast de deelname van de gebruikelijke Europese verenigingen, heeft de stuurgroep ook al aanmeldingen binnen van schutterijen uit Denemarken, Zweden, Polen, Hongarije en Italië. De onkosten voor dit EST worden begroot op BFr 8.000.000. Men hoopt deze kosten terug te ontvangen door de verkoop van consumpties en een speciale feest-gids. De feestgids wordt gekoppeld aan een entreebe-wijs.

Programma:

18 sep Academische zitting en vlaggenparade
19 sep Vogelschieting, H. Mis, receptie en bal
20 sep Wedstrijden (schieten, exercitie, wedstrijden, etc.) en optocht
20.00 uur Prijsuitreiking (tevens einde).

Het logo werd ontworpen door Rita Westhovens en stelt de mens achter het schutterswezen voor.

Robijnen schuttersjubileum generaal Pierre Janssen

VALKENBURGSE SCHUTTER OP ÉÉN DAG DRIE MAAL ONDERSCHIEDEN

Pierre Janssen de markante generaal van 'De Edele Nobele Agtbaere Jonge en Oude Loffelijke Schutterije der Stadt en Vryheyd Valkenborch', ontving op 7 december maar liefst drie onderscheidingen.

Op deze dag ontving Pierre van zijn eigen schutterij de verenigingsmedaille in goud, van de Zuid-Limburgse Schuttersbond de OLS-medaille in goud en de kroon werd geplaatst door burgemeester Smeets door de jubilaris de eremedaille in zilver in de Orde van Oranje Nassau op te spelden.

Jef Cruisen vertelt over Pierre Janssen

In 1950 besloot het bestuur van de Jonge Nobele Schutterij van Valkenburg om nieuwe uniformen aan te schaffen en een ledenwerfactie op te zetten. Vooral om dit laatste werd luitenant Charel Janssen van het Regiment Limburgse Jagers gevraagd om het commandantschap van de schutterij op zich te nemen.

Charel liet er geen gras over groeien en begon bij de oud-militairen, die met hem hadden deelgenomen aan de militaire acties in het voormalige Nederlands-Indië, leden voor de schutterij te werven; één van de mensen die werden benaderd, was zijn neef Pierre Janssen. Het bestuur van de schutterij had, in overleg met Rijksarchivaris Van de Venne, besloten om de infanterie-uitvoering van het uniform van het Limburgse Bondscontingent uit de periode 1842-1846 als voorbeeld te nemen voor de nieuwe uniformen van de schutterij.

Pierre wordt lid van de schutterij

Pierre begon zijn schutterscarrière als geweerdrager op zondag 1 juli 1951. Net vóór de Grote Bronk (processie) in 1952, op de eerste zondag in juli, kreeg de schutterij haar nieuwe uniformen. Tijdens de jaarvergadering van de schutterij in december 1952 werd Pierre tot bestuurslid gekozen.

Pierre wordt generaal

Toen in maart 1953 onverwacht de generaalsfunctie in onze schutterij vrijkwam en niemand van de oudere officieren ambitie toonde voor deze functie, werd Pierre Janssen als generaal gekozen.

Een bliksemcarrière dus. Dat de keus van Pierre als generaal een goede was, werd al in datzelfde jaar bewezen tijdens het bondsfeest in Mechelen; Pierre haalde daar een eerste prijs. Het succes zette zich voort. In 1953 behaalde Pierre een eerste prijs op het Federatiefeest te Schinnen. Toen de Jonge Nobele in 1954 voor het eerst deelnam aan het OLS te Margraten, behaalde hij de eerste prijs als mooiste generaal.

Bondsbestuurslid

De Zuid-Limburgse Schuttersbond verzocht schutterij De Jonge Nobele om op de voorjaarsvergadering van 1954 een lid van de vereniging kandidaat te stellen voor het bondsbestuur. Door ons bestuur werd de generaal gevraagd om zich beschikbaar te stellen en zo werd Pierre bondsbestuurslid. Dat hij ook in dit bestuur zijn werk goed deed, bewees wel het feit dat hij in 1957 secretaris van de ZLSB werd. Deze functie bleef hij bekleden tot 1965. In dat jaar droeg Pierre zijn taak over aan Frans Ackermans.

*Pierre enkele dagen geleden.
Foto in de Schutterskamer te Valkenburg.*

Intussen bleef Pierre ook actief in zijn eigen schutterij. In het begin van de zestiger jaren ontwierp hij het koningspage costume en het embleem van de Jonge Nobele. Maar het meeste werk had hij toen bij het realiseren van het schietterrein; dit terrein gebruikt de schutterij nog steeds.

In de tweede helft van de zestiger jaren werd onze generaal steeds meer geplaagd door ernstige rugklachten. De klachten noodzaakten hem om niet meer geuniformeerd deel te nemen aan schuttersevenementen. Maar desondanks bleef Pierre op allerhande gebied actief voor de schutterij; in deze periode bekleedde hij o.a. het penningmeesterschap.

Toen in 1974 de gezondheid van Pierre verbeterd was, werd onder zijn leiding de eerste schutterszaal in het Valkenburgse Streekmuseum verbouwd en ingericht. Weer enkele jaren later kon Pierre ook weer geuniformeerd deelnemen aan de activiteiten van zijn schutterij en zette hij zich op de hem eigen overtuigende manier in op de schuttersfeesten. Tot op vandaag is Pierre nog steeds één van de modelste generaals in het Limburgse Schutterswezen. Als bewijs toont Pierre de vele prijzen en medailles die hij verdiend heeft in de loop der jaren.

Kamerschieten

Een bezigheid die Pierre reeds meer dan 30 jaar voor onze schutterij bedrijft is het zogenaamde Kamerschieten. Wil je Pierre op de kast hebben, vraag hem dan of het waar is dat men vroeger de kamers tot ontploffing bracht met een brandende sigaar. De reactie van Pierre is gelijk aan een ontploffende kamer.

Het kamerschieten is voor Pierre een serieuze bezigheid, waarbij veiligheid voorop staat. 'Het tot ontploffing brengen van een kamer met behulp van een sigaar is vragen om ongelukken', aldus Pierre.

Koning

Tot drie maal toe wist Pierre de koningseer voor zich op te eisen. Dit was in 1968, 1970 en in 1987. Als koningin koos hij steeds een van zijn dochters; zijn vierde dochter was koningin van de koning in 1974 en 1975.

Ook mevrouw Janssen mag bij deze terugblik over Pierre niet ontbreken. Waar Pierre was, was zij ook. Zij stond steeds volledig achter de werkzaamheden die Pierre voor de schutterij verrichtte. Mevrouw Janssen is verder een zeer gewaardeerde hulp voor de schutterij als het gaat om het verstellen van uniformen en dergelijke.

Dank

Als dank voor zijn grote inzet in de afgelopen 40 jaren, bood de schutterij haar generaal Pierre Janssen bij het jaarfeest op 7 december een receptie aan.

Nadat de schutterij op die avond, zoals gebruikelijk op ons jaarfeest, eerst de overleden leden op de begraafplaats hadden herdacht werd de jubilaris en zijn familie aan zijn huis afgehaald en naar de H.H. Nicolaas- en Barbarakerk begeleid. Celebrant in de Eucharistieviering was onze Patronus Spiritualis, Pastoor Jansen. De eerste lezing werd gedaan door de jubilaris en de voorbede door secretaris Marlies Hoen. Als acolieten fungeerden enkele jeugdleden van de schutterij en op het priesterkoor stond de vaandelwacht. Bij zijn preek, betrok de Patronus Spiritualis de schutterij en de jubilaris. De viering werd opgeluisterd door het Ceciliakoor met prachtige gezangen van Mozart (Van dit koor is Pierre trouwens ook lid).

Na de H. Mis werd de generaal en zijn familie door de schutterij begeleid naar hotel "De Residence" voor een receptie.

Nadat de voorzitter van de schutterij de receptie had geopend, werd de jubilaris toegesproken door de Edelachtbare Heer J. Smeets, waarnemend burgemeester van Valkenburg.

Burgemeester Smeets onderscheidde Pierre met de eremedaille in zilver in de Orde van Oranje Nassau. Namens de ZLSB bood secretaris Wim Hoenen de jubilaris de felicitaties aan namens de gehele bond en speldde hij Pierre de OLS-medaille in goud op. Van zijn eigen schutterij ontving hij de verenigingsmedaille in goud.

Onder de velen die Pierre kwamen feliciteren, zagen we o.a. Oud-OLSpresident Leo Jans, Marjon Lamberts, een deputatie van de Oudstrijdersvereniging (van deze vereniging is Pierre bestuurslid in Zuid-Limburg) en vele vertegenwoordigers van schutterijen. Namens de Werkgroep Eerste Marketentstertreffen 1991 (waarin Pierre ook een groot aandeel heeft gehad), bood de Stuurgroep Marketentsters Pierre een ingelijste foto aan van alle marketentsters die deelnamen aan het Eerste Marketentstertreffen.

Het zal voor de robijnen jubilaris ongetwijfeld een fijne dag zijn geweest, hetgeen hij in zijn dankwoord aan het einde van de receptie ook bevestigde.

Jef G. Cruksen.

EEN MARKETENTSTER BLIKT TERUG ...

Tilly Geraedts-Peulen heet ze. Meer dan zeventien jaar was ze marketentster bij Schutterij en Drumband St. Anna-Merum. In 1989 sloot ze een zeer succesvolle periode uit haar leven af en verruilde ze het tonnetje met jonge jenever, dat ze als marketentster meedroeg om de schutters te laven, voor het officiersuniform. Ze was op dat moment de oudste marketentster van Limburg. Het officiersuniform was een promotie uit eerbetoon voor zestien jaar trouwe dienst en bewonderenswaardige inzet voor schutterij St. Anna.

"De vier OLS-medailles hebben een speciale plaats gekregen in ons huis", aldus Tilly. "Twee overwinningsmedailles behaalde ik in 1976 en 1977 en ook nog twee tweede plaatsen in 1978 en 1979. Ik ben door mijn man Piet bij de schutterij gekomen. Hij liep mee en ik stond altijd maar aan de kant. Het schieten heb ik altijd akelig gevonden, maar de optochten zijn prachtig! Toen de schutterij nieuwe uniformen kreeg en ze vonden dat er ook een marketentster bijhoorde, ben ik lid geworden. Thuis vonden ze dat in het begin maar niets. Men keek op schutters neer. Dat waren zuiplappen. Maar steeds meer groeide de waardering en acceptatie. Schutters zijn gewoon heel gezellige mensen".

Van sommige illustraties is het ons, ondanks zorgvuldig naspeuren, niet gelukt de rechthebbende te vinden. Wij verzoeken derhalve rechthebbenden desgewenst met ons contact op te nemen.

De redactie.

"Ik heb het altijd met heel veel plezier en inzet gedaan. Ik beschouwde het als een eer zo voor tienduizenden mensen te paraderen. Alles tot in de puntjes verzorgd. Kleding, make-up en natuurlijk ook mijn marketentster-uitrusting", zegt Tilly. "Nu hoor ik marketentsters vaak klagen over de hitte en over vermoeidheid. Ik nam die ongemakken op de koop toe", zegt de vrouw die de laatste jaren van haar marketentsterschap wel meeliep, maar bewust buiten mededinging: "Ik wilde de jeugd ook een kans geven. Zelf had ik mijn successen gehad, nu moesten anderen er maar voor knokken".

Bert Heijnen.

De Marketentster

In haar prachtige kledij
Verrijkt zij menige schutterrij
Dapper loopt ze in de optocht mee
Met haar taak lijkt ze tevree
De wind speelt gretig met haar haar
Haar tonnetje wordt nimmer zwaar
De veer op haar hoed
Staat haar bijzonder goed
Haar mand is goed bewaakt
Haar taak wordt nooit verzaakt

De optocht is voorbij
De mannen staan in de rij
De kaas en worst zijn uitgedeeld
Het brood wordt eerlijk verdeeld
De ton met drank is bijna leeg
Op haar schort zit een zwarte veeg
Helaas, het is weer gedaan
Ze moet nu weer huiswaarts gaan
Maar volgende keer is zij weer van de partij
Een marketentster hoort immers bij de schutterrij

Marion Louwen.

ST. SEBASTIANUS-HEERLEN INSTALLEERDE 4 MARKETENTSTERS

Tijdens de viering van haar patroonheilige op 19 januari installeerde de Stadsschutterij St. Sebastianus-Heerlen officieel haar vier marketentsters. Ofschoon de schutterij al meerdere jaren marketentsters in haar gelederen telt, vond men de aanleiding voor een officiële installatie in de lezing van Wim Pijpers tijdens het Eerste Marketentstertreffen (zie LS nummer 13).

Pijpers haalde bij die gelegenheid de 'Marketentsterpenning 1831' aan die als officiële erkenning gold voor de marketentster in de legeronderdelen en dienstdoende schutterijen uit de vorige eeuw. Door de 'Marketentsterpenning 1831' te voorzien van de naam van de eenheid en de marketentster en de penning officieel uit te reiken, erkende een legeronderdeel een marketentster als hun officiële marketentster.

Bij de Nederlandse legeronderdelen werd de penning openlijk gedragen aan een oranje lint om de hals, bij Belgische legeronderdelen werd de penning gedragen aan een lint in de kleuren van de Belgische vlag.

De 'Marketentsterpenning' zal naar verluidt bij meerdere schutterijen het officiële erkenningsteken worden voor de marketentsters.

Bij de uitreiking van de Marketentsterpenningen aan de marketentsters van schutterij St. Sebastianus was ook aanwezig de voorzitter van de Stuurgroep Marketentsters, Tiny Collaris.

Tiny Collaris spreekt de zojuist geïnstalleerde marketentsters en de overige leden van de schutterij toe.

Foto: Wiel van Marwijk.

WIJ GEDENKEN

Nico Waasdorp, lid van St. Joseph-Stein. Overleden op 9 oktober in de leeftijd van 52 jaar. Met schutterseer op 12 oktober te Nieuwdorp-Stein.

Henk Noten, beschermheer van Oranje-Boukoul. Overleden op 12 november.

Leo Tielen, lid van St. Catharina-Beek. Overleden op 15 november in de leeftijd van 68 jaar.

Neer Langers, lid van St. Sebastianus-Eil. Overleden op 18 november in de leeftijd van 78 jaar.

Theo Knippenberg, erebestuurslid van de Breydelzonen-Kessenich. Overleden op 20 november op 61-jarige leeftijd.

Hay Geerarts, 43 jaar lid van St. Martinus-Maasbree. Overleden op 21 november in de leeftijd van 85 jaar.

Frans Knoops, 64 jaar lid van St. Martinus-Linne. Overleden op 27 november in de gezegende ouderdom van 88 jaar.

Harie Colaris, aspirant-lid van de Jonge en Oude Nobelen-Valkenburg. Overleden op 8 december op 44-jarige leeftijd.

Joep Kerkhoffs, ere-lid van St. Hubertus-Kessel. Overleden op 14 december in de leeftijd van 78 jaar.

Jac Lenaers, ruim 60 jaar lid van St. Antonius-Stramproy. Overleden op 14 december op 78-jarige leeftijd (zie ook LS nr 8 pag 16).

Jos Vanden Boer, lid van St. Ambrosius-Lommel. Overleden op 19 december op 41-jarige leeftijd.

Graad Geurts, 18 jaar lid van St. Martinus-Maasbree. Overleden op 22 december in de leeftijd van 68 jaar.

Jan Albers, gildebroeder van St. Joris en St. Antonius-Maashees. Overleden op 25 december. Jan is 72 jaar geworden.

Kees Winters, ere-lid van St. Anna-Merum. Overleden op 26 december op 62-jarige leeftijd.

Sjeng Bouten, ere-voorzitter van St. Antonius-St. Petrus-Baarlo. Overleden op 28 december in de leeftijd van 88 jaar.

Jo Janssen, erelid van St. Laurentius-Spaubeek. Overleden op 30 december in de leeftijd van 52 jaar.

Twan Blomen, lid van Oranje-Boukoul. Overleden op 16 januari in de leeftijd van 52 jaar.

KELPEN-OLER, DE THUISPLAATS VAN SCHUTTERIJ ST. PETRUS

In de nummers 12 en 13 van het Limburgs Schutterstijdschrift werd door hoofdredacteur Wim Pijpers reeds aandacht geschonken aan de historiek van de fiere O.L.S.-winnaar 1991, schutterij St. Petrus. In deze bijdrage willen wij U iets vertellen over het verleden van Kelpen-Oler, twee dorpen met één gezamenlijke woonkern, die sinds 1 januari 1991 deel uitmaken van de gemeente Heythuysen.

De oudste geschiedenis

Van de oudste geschiedenis van de twee dorpen is weinig bekend. Enkele bodemvondsten, zoals urnen en stenen gebruiksvoorwerpen in zowel Kelpen als Oler, wijzen er evenwel op dat in de prehistorie ook in dit gebied reeds bewoning is geweest. Vanaf omstreeks het jaar 1000 beginnen we meer klaarheid te krijgen. Het is in die tijd dat de abdij van Thorn gesticht wordt en de heerlijkheid Wesseem zich gaat ontwikkelen. Juist met Wesseem hebben Kelpen en Oler gedurende vele eeuwen nauwe banden gehad. Kelpen en Oler vormden namelijk met Katert en een gedeelte van Ell de zogenaamde buitenkwartieren van Wesseem.

De, voorzover dezerzijds bekend, oudste vermelding van Kelpen en Oler treffen we aan in een oorkonde uit het jaar 1329, waarbij Gerard, heer van Horn, zijn allodium (eigen, vrij erfgoed) Wesheym met zijn onderhorigheden in leen opdraagt aan Willem, Graaf van Gulik. Als behorende onder Wesseem worden daarbij onder meer vermeld: "villarum de Kelpen et de Oirle", of vertaald: de dorpen Kelpen en Oler.

De connecties met Wesseem

Voor de rechtsbedeling waren Kelpen en Oler aangewezen op de schepenbank van Wesseem. De schepenbank nu, was een rechterlijke instelling die in de 13e eeuw voor het eerst door middel van akten naar voren trad op het Limburgse platteland. De competentie van deze instelling was ruimtelijk beperkt. Alleen binnen een bepaald gebied kon zij haar bevoegdheden over personen en goederen uitoefenen. Omgekeerd konden alleen grondbezitters die in het ressort woonden, tot schepen benoemd worden. Al deze grondbezitters vormden samen een rechtsgemeenschap.

De schepenbank Wesseem bestond uit zeven schepenen. Daarvan leverde de plaats Wesseem vijf schepenen en de buitenkwartieren Katert, Kelpen, Oler en Ell samen twee. Ze werden voor het leven benoemd door de Heer van Wesseem en in de 18e eeuw door het Hof van Gelder te Roermond, uit een voordracht gedaan door de zittende schepenen. Tot hun taak behoorde het vaststellen van vonnissen in civiele, boetstraffelijke en criminele processen. Tevens waren zij ook belast met de vrijwillige rechtspraak, zoals de benoeming van voogden over wezen en het afhoren van de rekeningen die de voogden van hun beheer moesten opmaken, overdrachten en bezwaring van goederen enz.

Verder voerden de schepenen, als voornaamste geërfden (grondbezitters), bestuurlijke taken uit, waarbij zij eventueel werden bijgestaan door enkele "gezworenen", eveneens vertegenwoordigers van de geërfden. De twee schepenen van de buitenkwartieren waren meestal niet aanwezig op de buitengewone gerechtszittingen en bij de vrijwillige rechtspraak, wanneer hun

territorium er niet bij betrokken was. De reden daarvan lag in het feit dat de afstand tussen de plaats Wesseem, waar de vergaderingen werden gehouden, en de buitenkwartieren vrij groot was. Gezien het minder frequente optreden van de twee zogenaamde buitenschepenen zijn gegevens over hen vrij summier, en is vaak niet vast te stellen wie van de schepenen als buitenschepenen functioneerden. Slechts van enkele weten wij met zekerheid dat ze de buitenkwartieren vertegenwoordigden, onder meer Jan Hendrickx (1692-1732), Gerard Mols alias Pleunis (1710-1715), Jan Pauwels (1716-1743), Lins Smeulenaers (1754-1770), Peter Clephas (1770-1787) en Jan Wijen (1785-1795). Enkele van deze familienamen komen ook heden ten dage nog in Kelpen-Oler voor.

Ensenbroek

Een geslachtsnaam die we ook vaak aantreffen in het archief van de schepenbank, is die van de adellijke familie Roest (ook wel geschreven als Roost, Rost of Roist) van Ensenbroek. Deze naam komt ook in onze tijd nog steeds voor, zij het alleen dat de toevoeging "van Ensenbroek" ontbreekt en de adellijke titel verdwenen is.

Het kasteel Ensenbroek, gelegen onder Oler in de gelijknamige buurtschap, was de thuishaven van deze familie. In welke tijd dit kasteel gebouwd werd, is niet bekend. Wat we wel weten, en dat uit een aantekening van pastoor J.T.S. Smidts in het "Registrum Memoriale" van de parochie Grathem, is, dat het kasteel gesloopt en geslecht werd in 1779. In 1957 werd hetgeen er toen nog van de grachten restte, gedempt, alsmede het grondvlak van het complex geëgaliseerd.

De dezerzijds oudst bekende vermelding van de familie Roest van Ensenbroek komt voor in een transportakte van 1571. Daarbij draagt Angneiss (Agnes) van Ensenbroeck, geassisteerd door haar man Adriaan van Riemsdijck, haar aandeel in de goederen, gelegen te Ensenbroeck, die haar vader Jonker Hendrick Roest van Ensenbroeck samen met zijn eerste (overleden) echtgenote Theodorica van Meekeren in bezit gehad en gebruikt heeft, over aan haar broers en zusters Ermen, Johan, Christina, Andries en Dirck. Dit zijn allemaal kinderen uit het tweede huwelijk van vernoemde Hendrick Roest en Elisabeth Ertzenbach.

In de 17e eeuw treffen we als deelgerechtigden in het kasteel ook aan de adellijke, uit Spanje stammende, familie d'Ivora. De ritmeester Don Gabriel d'Ivora koopt namelijk in 1654 een erfdel in het goed van de erfgenamen van Ermgart, alias Emerentiana (we mogen aannemen dat dit de hiervoor genoemde Ermen is) Roest van Ensenbroeck, gehuwd met jonker Thiry Walgraff de Cortys.

Nadien zien we dat leden van de familie d'Ivora huwen met telgen uit de familie Roest van Ensenbroeck. De naam d'Ivora leeft thans nog voort in Oler, en wel als benaming van het – in zeer bouwvallige toestand verkerende – boerderijtje, gelegen bij het pand Ensenbroekerweg 11. In de volksmond wordt dit boerderijtje "Voeëres" genoemd.

Zoals in elke familie wel voorkomt, heeft ook de familie Roest van Ensenbroeck haar zwarte schapen gehad. De bekendste voorbeelden hiervan zijn ongetwijfeld de gebroeders Hendrik en Werner Roest van Ensenbroeck, die geleefd hebben in de 18e eeuw. In processen, gevoerd voor de schepenbank van Wesseem, treft men hun namen diverse keren ter zake van bedreiging, mishandeling, diefstal en struikroverij aan.

De gemeente

Naast de schepenbank treffen we ook nog de gemeente aan. Dit is een verschijnsel waarmee wij vanaf de 14e eeuw worden geconfronteerd. De gemeente werd gevormd door de grondbezitters van een plaats, die ter behartiging van gemeenschappelijke belangen door oorzaken van verschillende aard zich verenigd hadden. De gemeente had een genootschappelijk karakter, met andere woorden de gemeente was niet, zoals heden, een instituut naast haar inwoners. Vóór 1800 vormden de gezamenlijke eigenaren de gemeente zelf. Zij hield zich niet alleen bezig met het beheer van de gemene (gemeenschappelijke) gronden, maar vervulde óók publieke taken. Zo werd aan de gemeente de inning van de schat overgelaten, alsook droeg zij zorg voor het onderhoud van bruggen, wegen en waterlopen, het voorzien in de eisen van de doortrekkende troepen enz. In de buitenkwartieren van Wesssem werden deze taken van de gemeente behartigd door enige geërfden, eventueel bijgestaan door de schepenen die in het ressort woonden. Uit deze geërfden werden – voor een periode van een jaar – een of twee burgemeesters gekozen, die moesten zorg dragen dat de hiervoor genoemde taken werden uitgevoerd. Daartoe behoorde dus ook de schatheffing. De schat was een vastgesteld bedrag per bunder, dat op bepaalde jaarlijkse tijdstippen betaald moest worden. Een soort grondbelasting dus. Na afloop van de periode waarvoor zij benoemd waren, moesten de burgemeesters rekening en verantwoording afleggen voor hun financieel beheer. Helaas zijn deze rekeningen, voor wat de kwartieren Kelpen en Oler betreft, bijna allemaal verloren gegaan. Enkel een register, bevattend de gemeenterekeningen van Oler over de jaren 1772-1799 is bewaard gebleven en bevindt zich thans in het archief van de voormalige

gemeente Grathem. Daarin staan ook de namen van de burgemeesters in die periode vermeld.

De opzet van de huidige gemeentelijke bestuursvorm dateert uit de Franse tijd. Wat onze streken betreft heeft deze periode geduurd van 1794 tot 1814.

Kelpen en Oler bleven deel uitmaken van de gemeente Wesssem tot 1819, in welk jaar zij bij de gemeente Grathem werden gevoegd. Deze situatie heeft voortgeduurd tot 1 januari 1991 toen bij de gemeentelijke herindeling in Midden-Limburg de gemeente Grathem haar zelfstandigheid verloor en bij de gemeente Heythuysen werd gevoegd. Hebben Kelpen en Oler thans één gezamenlijke woonkern, vroeger was dat niet het geval. Beide dorpen waren toen namelijk van elkaar gescheiden door grote heidevelden alsmede door het Wessermerveen. Her en der verspreid in het gebied lagen boerderijen, al of niet gegroepeerd in buurtschappen.

Kerkstichting

Zoals dat tussen dorpen wel meer voorkomt, zo heeft er in het verleden ook tussen Kelpen en Oler een zekere rivaliteit bestaan, waarbij bij geschillen wel eens de klompen werden uitgetrokken om elkaar te lijf te gaan. Met de stichting van een kerk midden tussen Kelpen en Oler is men er echter geleidelijk aan in geslaagd om deze rivaliteit om te buigen in eendrachtige samenwerking.

Aan deze kerkstichting is overigens ook een hele geschiedenis voorafgegaan, waarbij niet alles van een leien dakje is gelopen. De eerste poging tot het ter beschikking krijgen van een eigen kapel/kerk met pastorie en zielzorger in Kelpen, werd namelijk reeds in 1778 ondernomen. Dit draaide uit op een langdurig proces met de tiendheffers – die voor de bekostiging zouden moeten zorgen – voor het Hof van Gelder te Roermond. In 1794 volgde een voor de inwoners van Kelpen gunstige uitspraak, maar tengevolge van de komst van de Franse revolutionairen in dat jaar en de invoering van de Franse wetgeving, moest alles worden afgeblazen. De oude situatie, waarbij Kelpen en Oler onderdeel uitmaakten van de parochie Grathem, bleef van kracht tot 1808. In dat jaar werd Kelpen namelijk bij de parochie Eil gevoegd. Oler daarentegen (uitgezonderd de buurtschap De Ketel, die ook tot de parochie Eil behoorde) bleef deel uitmaken van de parochie Grathem.

Na hernieuwde pogingen in de tweede helft van de 19e eeuw, thans van de zijde van inwoners van Oler, en in de twintiger jaren van deze eeuw door inwoners van Kelpen, werd uiteindelijk in 1929 door mgr. L.J.A.H. Schrijnen, bisschop van Roermond, groen licht gegeven voor de bouw van een kerk, die moest dienen voor zowel Kelpen als Oler. Omdat de situering van de te bouwen kerk, alsook nog andere zaken, aanleiding had gegeven tot veel gekibbel tussen de inwoners van Kelpen en Oler, besliste de bisschop daarbij dat de kerk gebouwd zou worden langs de weg van Grathem naar Kelpen, tussen de kilometerpalen 5 en 6, in geen geval verder in de richting Kelpen dan op de helft tussen deze oriënteringspunten. Het tijdstip van de bouw van de kerk werd afhankelijk gesteld van de mogelijkheid tot het benoemen van een geschikte rector, en tevens van de omstandigheid of er voldoende gelden voor beschikbaar zouden zijn.

Op 18 september 1933 werd dan de Z.E. Heer H. Hogeland door de bisschop van Roermond, mgr. Lemmens, benoemd tot kapelaan te Eil, met de opdracht de oprichting van het rectoraat Kelpen-Oler voor te bereiden.

Overzichtskaartje van de gemeente Grathem in 1867.

Overzichtsfoto van de kern Kelpen-Oler in 1986.

Hogeland nam zijn intrek in de kapelanie van Ell, van waaruit hij zich ging oriënteren in het op te richten rectoraat, o.a. door het afleggen van huisbezoeken. Als patroon/patrones voor het rectoraat liet hij zijn keuze vallen op de H. Liduina van Schiedam, een heilige waarvoor hij een bijzondere voorkeur had.

Na het nodige voorbereidende werk kon uiteindelijk in juli 1935 met de bouw van het godshuis gestart worden, en volgde op 2 februari 1936 de inzegening. Helaas was deze kerk geen lang leven beschoren. In de nadagen van de Tweede Wereldoorlog, toen Kelpen en Oler in de frontlinie lagen, werd ze namelijk op 26 en 27 september 1944 door geallieerd granaatvuur verwoest. Het gevolg hiervan was dat in beide plaatsen noodkerken ingericht moesten worden. Direct na afloop van de oorlog werd met voortvarendheid de opbouw van het verwoeste kerkgebouw ter hand genomen. Dit resulteerde erin dat reeds op 1 juni 1946 de parochiekerk weer in gebruik genomen kon worden. In dit verband kan opgemerkt worden dat in 1940 het rectoraat verheven werd tot parochie.

De dorpsontwikkeling

Tot vlak na de Tweede Wereldoorlog was in Kelpen-Oler de landbouw hoofdmiddel van bestaan. Nadien ging de overheersende positie van de landbouw, met de toeneming van de bevolking en de verruiming van de werkgelegenheid buiten de landbouw, echter vrij snel verloren ten gunste van de industrie en de dienstensector. Onder meer veel boerenzoons, die geen emplooi meer konden vinden in de landbouw, lieten hun agrarische afkomst voor wat die was en zochten hun toekomst in een baan bij een van de vele industrieën, die in de nabije omgeving, o.a. in Weert en Roermond, ontstonden. Ook de mijnindustrie lokte daarbij een aantal inwoners van Kelpen-Oler naar zich toe.

Een en ander leidde onder meer tot toename van de bouwactiviteit. In het begin van de zestiger jaren begon de gezamenlijke woonkern van Kelpen en Oler, rond de Liduinakerk, dan ook gestalte te krijgen. Voor en na werden er in eendrachtige samenwerking gemeenschapsvoorzieningen gerealiseerd, zoals o.a. het wijkgebouw van het Groene Kruis (1966) en het gemeenschapshuis "Trefcentrum" (1970). Ook de onderwijsvoorzieningen werden gecentraliseerd in de woonkern. Nadat in 1963 gestart was met een kleuterschool in een daarvoor door vrijwilligers gebouwd lokaal, werd in 1970 een nieuwe lagere school in gebruik genomen. De afzonderlijke scholen in Kelpen en Oler konden na respectievelijk 65 en 40 jaar dienst verleend te hebben aan het onderwijs, hun deuren sluiten.

Al deze ontwikkelingen hebben er toe geleid dat van de vroegere rivaliteit tussen Kelpen en Oler thans niets meer te bespeuren valt. Integendeel, eendrachtig wordt in deze circa 1160 zielen tellende gemeenschap, met een bloeiend en rijk geschakeerd verenigingsleven, samengewerkt om er het leven voor de inwoners zo aangenaam mogelijk te maken. Ook voor de organisatie van het aanstaande O.L.S.-feest heeft heel Kelpen-Oler zich achter schutterij St. Petrus geschaard om dit festijn een eclatant succes te laten worden. Samenwerking is in deze kleine gemeenschap geen loze kreet.

Peter Roost.

Bronnen:

- J.H. Hanssen, Inventarissen van de archieven van de Schepenbank en Gemeente Wessum, 1481-1937, Maastricht 1986, Rijksarchief in Limburg, nr. 37.
- Peter Roost, Een gouden kerkgemeenschap. 50 jaar kerk in Kelpen-Oler, 1936-1986, Kelpen-Oler 1987 (tweede druk).

DE SINT MARTINUSSCHUTTERSILDE(N) VAN DILSEN

Het is geen gemakkelijke taak om de historie van de Schuttersgilde(n) van Dilsen op schrift te zetten, en daarom moeten we eerst om allerlei uitzonderlijke redenen terug gaan grasduinen in het verleden van het dorp. Dilsen, gelegen op de linker Maasoever tegenover het Nederlands-Limburgse dorp Grevenbicht, was vroeger tijd tot aan de Franse Revolutie een soort enclave in het graafschap Loon. De naam Dilsen duikt voor de eerste keer op schrift op in een schenkingsakte van het jaar 1062 (toen Thilesna geschreven) en is er sprake van een kerk. De akte handelt over schenking aan het kapittel van St. Servaas te Maastricht, waarin graaf Lambert van Leuven en Brussel al zijn bezittingen te Dilsen overdraagt aan zijn kleindochter "Adela", gehuwd met de markgraaf Otto van Thüringen. Na hun dood in 1087 treedt het kapittel voorgoed in bezit van het domein dat zich uitstrekte tussen de Frietselbeek, de Heirbaan, Tymbroek en de Maas. Het ganse gebied besloeg een oppervlakte van 120 hectare.

De kerk waarvan sprake is in de akte, was een moederkerk van een aantal filialen verspreid over de dorpen Stokkem, Lanklaar, Niel, een deel van Opoeteren (Dorne en de Houw) en Rotem.

Toen op het einde van de 10e eeuw het graafschap Loon tot stand kwam en de graaf van Loon, Arnold IV, over het hele gebied medezeggingschap had, eigende hij zich ook het recht toe om voor Dilsen de pastoor te benoemen en op deze wijze de enclave (bezit van het St. Servaaskapittel) dat zoals hij zegde "in zijn vaderland gelegen was" tot zijn gebied te rekenen. Maar dat lukte hem niet.

Zowel de graaf van Loon als het kapittel van St. Servaas, richtte te Dilsen een schepenbank op waar tussen de twee gemeenschappen zekere wrevel ontstond die tot op de dag van heden nog zeer gevoelig is. Zo ontstonden later in Dilsen twee schutterijen en twee fanfares, en zelfs twee melkerijen allen met Sint Martinus als patroonheilige.

Over het ontstaan van de eerste schutterij te Dilsen zijn de meningen verdeeld en gezien er nergens een spoor te vinden is van een stichtingsakte of iets dergelijks, kan men zich maar alleen baseren op het oudste jaartal op een der drie schuttersvogels.

Het staat evenwel vast dat in 1585 in Dilsen een Sint Martinusbroederschap bestond. In een der kerkregisters bewaard op het Rijksarchief te Hasselt, vonden we de inkomsten en uitgaven vermeld van de kerkmeesters, armenhuis en van de Sint Martinusbroederschap per soort en onder een afzonderlijk hoofdstuk.

Die voor de armen (het huidige OCMW) omdat ze onder toezicht van de pastoor gebeurde, die van de Sint Martinusbroederschap, om reden dat deze een kerkelijke godsdienstige vereniging was.

Wanneer deze Broederschap in Dilsen is ontstaan, daarover tast men ook in het duister, maar aangezien de Kerk reeds in 1062 is vermeld en dat dergelijke Broedersschappen in Frankrijk en in de Nederlanden reeds in de 14e eeuw bestonden, mag men ook aannemen dat deze van Dilsen ook uit die tijd dagtekent.

De Sint Martinusbroederschap van Dilsen had vanzelfsprekend Sint Martinus van Tours als beschermheilige. De H. Martinus is met Silvester en Antonius één van de oudste heiligen. Hij werd al vereerd in de 5e eeuw; een eer die voordien alléén aan martelaren te beurt viel. Martinus werd in Hongarije geboren in 317 als heiden

en liet zich op tienjarige leeftijd inschrijven in het catechemenaat. Op 15-jarige leeftijd ging hij naar het leger en kwam zo naar Gallië (Frankrijk).

Bij Amiens deelde hij zijn mantel met een bedelaar en om deze liefdedaad verscheen hem O.L. Heer in een droom. Als 16-jarige werd hij gedoopt en ontving hij de lagere wijdingen uit de handen van de bisschop van Poitiers.

In 360 stichtte hij het eerste klooster van Frankrijk te Ligugé. Zijn faam verspreidde zich zo dat hij in 372 door volk en clerus tot bisschop van Tours werd verkozen. Hij stierf in 397. Veel kerken in het Westen zijn hem toegewijd en het zijn vooral deze kerken die tot de eerste parochiestichtingen behoren.

Zijn altaar stond eertijds in de oude kerk van Dilsen rechts van het hoofdkoor. Het was een geschenk van Charles, baron de Roosen dat hij, op 12 april 1812, bij gelegenheid van zijn huwelijks met Theresia baronnes de Saeren, aan de parochie deed. Zijn wapenschild prijkte op een der zijstukken.

In 1596 werd in de schoot van de Sint Martinusbroederschap een schutterij opgericht, genaamd: IUNGE SCHUTEN VAN DILSEN, waarvan alleen ongehuwden deeluit van mochten maken. Voor zover ons bekend bestonden in 1596 geen "Oude Schutten" en is deze schutterij zo mogelijk de eerste schuttersgilde geweest te Dilsen.

De Sint Martinusbroederschap bezat in 1703 de inkomsten van één pachthoeve en van talrijke akkerlanden, verkregen bij schenkingen. We laten ze hier volgen:

- Perceel geheten "Keisersberg" 2 vaet rogge.
- Meilerhof in Houtissen, 2 vaet rogge en één Horeense Gulden, staet te betaelen met 26 stuyver, waarvan betaelt scholtus naemens ?
- Van Douvenkamp 1 vaet rogge.
- Van huys en hoef van Peter Bongaerts te Maaseick, 1 vaet rogge.
- Van 1/3 lant in 't Heyldervelt, 2 vaet rogge.
- Peter op 't Eynd morgen lant in den Alden Saevel, 2 vaet rogge.
- Judig Hermans 1 morgen lant in Dilsen, 1 vaet rogge.
- Peter Tielen van Stockem 1/3 lant in den Alden Saevel, 2 vaet rogge.
- Lens Houben 2 halve morgen in 't Heildervelt, 2 vaet rogge.

Het vaet aen 30 stuyvers = 23 gulden en 1 stuyver.

Deze inkomsten dienden meestal om jaargetijden te laten doen voor de overleden schutten, alsook om op de kermisdagen de schutterij Sint Martinus met een paar "aemen" bier te trakteren. (Een aem hield 50 liter bier in).

De inventaris der kerkmeubelen van 1843 vermeldt o.a. "1 houten berry (draagbaar) voor het beeld van St. Martinus in de processie te dragen".

In 1782 had pastoor J. Cyrus "voor een nieuwe vaan voor St. Martinus te laeten maeken en er zijn beeld op te schilderen", 42 gulden betaald.

In het manuaal (handboekje) van 1610-1620 (bewaard op het Rijksarchief te Hasselt) lezen we dat koster Leonard die uitgaven optekent die het meedragen van het Sint Martinusbeeld in de processie "metgebracht" had, o.a. voor een nieuwe slijer (slerp), voor een nieuwe pluim aan zijn hoed en voor de dragers. De ouderdom van het beeld is onbekend doch kenners menen dat het gaat om een beeld uit de 14-15e eeuw.

Dilsen: Beeldengroep. St. Martinus deelt zijn mantel met een bedelaar, XIV-XVe eeuw. Foto: ACL-Brussel.

Pastoor Kempnick, die in 1618 de achtereenvolgende schutterijen van 1596 en 1608 heroprlichtte, en een nieuw reglement opstelde, betaalde na de processie, twee "aemen" bier aan de Sint Martinusschutten omdat zij "naer alden gewoenten, met hunne geweren soe moedig het Allerheiligste hebben beschut".

Dat was waarlijk de heldentijd van de schuttersgilde, vooral op het einde der 16e eeuw, toen zij de kerkelijke plechtigheden moesten beveiligen tegen de aanvallen van de protestanten.

Tot aan de Franse Revolutie stonden zij ook in dienst der Hogere Banck van Justitie voor de handhaving der openbare orde en voor het opsporen van misdadigers. Aan hun hoofd stond een beëdigd kapitein. Hierover lezen we in de rolregisters XIV, op 24 July 1795, folio 220: "als capiteyn van Dilsen benoemd inplaats van Jacques Colson-saeliger, Walterus Brouwers, met alle emolumenten en prerogatieven daeraen verbonden ..."

Getekend te Overpelt Hobos

J.M. Clercx, drossaert.

In hetzelfde register folio 220 en V^o (volgende) lezen we de eedaflegging van Walterus Brouwers: "... die voor ons ad registrandum, geëid, zijn commissie als capiteyn, gegeven 24 July ..."

Get. J.M. Clercx.

Uit al wat vooraf gaat besluiten we, dat de Sint Martinusbroederschap de oorsprong der schutterij is geweest, wat nogmaals blijkt uit een geding in het rolregister XI F^o 50 V^o 1765:

"... Joannes Grooten in quaeliteijt als schuttenmeester hebbende hierop gebannen (=verplicht) jaergeding laeten bedaeghen Nelis Moors als broedermeester versoect van denselven betaelinghe van alsulcke rente als de broederschap St. Martinus jaerlix verschult is, naer gedaene reeckeninghe wat den overschot sich sal bevinden ..."

(t Vervolgt)

Joannes Daamen,
O.L. Vrouwestraat 38, 3668 Niel-bij-As.

KOPPEN • KRANTEKOPPEN • KRANTE

25 okt Replica Geleense Sjtöt eindelijk gereed • 28 okt Sjtöttersshoes Linne geopend • 28 okt Keizerspaar in Illikhoven • 30 okt Marketentsters uit twee Limburgen bij elkaar • 31 okt Valkenburg maakt zich op voor marketentstreffen • 2 nov Schutterij viert feest • 8 nov Nieuw mini-lid voor St. Rosa • 9 nov Nieuwe uniformen Garde des Tireurs-Maastricht • 11 nov Burgemeester beschermvrouwe St. Hubertus-Kessel • 16 nov Schutters ingewijd in subsidieregels • 16 nov Open dag bij St. Joseph-St. Geertruid • 19 nov OLS-stichting opgericht in Kelpen-Oler • 21 nov Stuurgroep OLS Kelpen-Oler geformeerd • 20 nov Heythuysenaar bracht 140 marketentsters op de been • 25 nov Schutters namen OLS-prijzen in ontvangst • 25 nov Lezing over schutterijen • 26 nov Moderator Heuvelmans legt functie neer • 29 nov Kritiek van muziekkorpsen schutterijen op subsidie • 4 dec Pierre Janssen is meer dan de generaal • 5 dec Jubilaris schutterij Valkenburg • 9 dec Gilde verwelkomt pastoor Geijsteren • 9 dec Generaal Pierre Janssen twee keer onderscheiden • 9 dec Nieuwe instrumenten drumband schutterij St. Barbara-Meerssen • 17 dec Schuttersbonden in Limburg worden te groot • 18 dec Het OLS als petekind • 18 dec Duitsers willen in OLS-Federatie • 19 dec Lood-inzamelaktie St. Aldegundis-Buggenum succesvol • 19 dec Schutterij van Buggenum geen milieuvvervuiler • 21 dec Subsidie voor schutterij Buggenum • 2 jan Schutterij Siebengewald wint • 2 jan 1992 het Jaar van de Schutterij • 3 jan Mini-OLS voor dames van de baan, wel LDS in Haelen • 4 jan Oraniasatie OLS komt twee ton tekort • 4 jan Teveel feesten doet schutters verslappen • 6 jan Organisatie OLS moet nog 2,5 ton vergaren • 6 jan Beeldmerk OLS gepresenteerd • 6 jan Tien nieuwe uniformen voor Stadsschutterij Maastricht • 7 jan Organisatie OLS kost dertien miljoen (BF, red.) • 7 jan Stickerpromotie OLS Kelpen-Oler • 7 jan Dames schieten met de buks in Haelen • 18 jan Koningskind gedoopt • 11 jan Mheer huldigt vijf schutters • 15 jan Schutterijen vieren hun patroonsfeest • 16 jan Inschrijvingen voor het OLS-1992 geopend • 18 jan Patroonsfeest schutterij Beesel • 20 jan Bij schutterij Maasniel valt niets te halen • 20 jan Brand wint 'bierslag' OLS-Kelpen • 21 jan OLS denkt aan de jeugd • 21 jan Mogelijk toch subsidies voor Drumfanfare St. Urbanus-Maasniel en Percussiongroep St. Anna-Merum • 25 jan Vicaris Maessen moderator OLS • 25 jan Jozef Martens, Koning van Haspengouw • 27 jan Straatnaam voor lesheilige OLS • 30 jan Nieuwe leden bij Orde van de Rode Leeuw • 31 jan Schutterijmuseum Stramproy start actie om meer bezoekers te trekken •

ST. ANTONIUS-STRAMPROY ANNO 1475

Onze schutterij, die op dit ogenblik 75 leden telt, vierde in 1975 haar 500-jarig bestaan. Vanaf ±1900 is uit archiefmateriaal het reilen en zeilen van de schutterij bewaard gebleven. Zo lezen we dat de schutterij vroeger financieel moeilijke tijden heeft gekend, maar dankzij de inzet van bestuur en leden wist ze toch steeds de eindjes aan elkaar te knopen. Daardoor is onze schutterij altijd zeer actief gebleven.

Ook lezen we over een oud gebruik. Tijdens de kermis presenteerde de schutterij zich bij de burgemeester, de pastoor en de kapelaan.

Op het jaarlijkse Sint Teunisfeest werd een varken geslacht, nadat de leden van de schutterij zich tegoed hadden gedaan aan het vlees, werden de restanten verkocht; van de opbrengst betaalden de schutten hun feest.

Als schutterij zijn we ook al jaren actief als tamboerkorps en vendelgroep. Dit blijkt uit het rijke archiefmateriaal van de schutterij.

40 jaar trommelkorps 1951-1991

Wij zijn in de schutterij al ruim 100 jaar een trom rijk. In het jaar 1929 werd Jos Stultjens gehuldigd voor zijn 40-jarig tamboerschapschap. In 1930 schonken enkele leden een trom aan de schutterij. Op dat moment was Sjeng Vleeshouwers de jongste tamboer; hij zou dit bijna 10 jaar blijven.

± 1950: Tamboer Jan Schreurs in actie. Linksvoor op de foto Jéntje van Dael (Kruuke Jéntje).

Uit deze jaren herinneren we ons ook Jantje van Dael, alsook M. Lenaers als vendeliers.

Tijdens de oorlog lag ook in onze streken het schutterswezen stil. Als na de bevrijding de schuttersactiviteiten weer opgepakt worden, zien we Sjeng Weegels en Harrie Janssen als de volgende tamboers. Als in 1951 een vijftal jonge leden zich aanmelden, wordt het trommelkorps geboren. Het trommelkorps vergezelde de schutterij overal.

1951: Eerste vijf tamboers.

De oefenruimtes waren beperkt. Aanvankelijk gebeurde dit in Café Grave Driek, daarna in de schuur bij voorzitter M. Nielissen ('s winters zelfs in zijn woonkamer) en ook nog in een oude woonkeet van de familie Janssen. In 1975 werd de eerste houten Schuttenkeet Flestershof gebouwd.

In het jaar 1975 telde het korps 25 tamboers (de vaste kern is nu al meer dan 30 jaar lid).

Toen in 1983 het huidige verenigingsgebouw "Het Heyer Heufke" aan de Lochtstraat gebouwd werd, kreeg men een nog betere oefenruimte met zelfs een buitenterrein. Na jaren op tekens getromd te hebben, is men sinds enkele jaren overgegaan op noten lezen. Dit gebeurt o.l.v. instructeur Chris Bertjens.

Nadat de drumband zich begin 1991 aangemeld had bij de Limburgse Bond van Tamboerkorpsen, werd druk geoefend voor het eerste concours in het 40-jarig bestaan van de drumband. Op het concours in september 1991 te Veulen-Venray kwam de drumband uit in de 2e divisie - sectie A-B en wist met 295½ punten beslag te leggen op de eerste prijs met promotie naar de eerste divisie met recht op deelname aan het Limburgs kampioenschap in Maastricht. In Sporthal Geusselt behaalde de drumband maar liefst 288½ punten in de 2e divisie sectie A-B.

Deze prachtige resultaten, alsmede het 40-jarige jubileum waren aanleiding voor het schutterijbestuur om op 29 december j.l. de drumband een receptie aan te bieden. Vele oud-leden, afgevaardigden van gemeenteverenigingen-kerkbestuur kwamen de jubilerende drumband feliciteren.

In memoriam Jac Lenaers

Op 14 december 1991 namen wij met droevenis kennis van het overlijden van ons lid Jac Lenaers. Jac werd 78 jaar. Wij zijn hem dankbaar voor zijn inzet, want ruim 60 jaar heeft hij onze vereniging gediend. Hij ruste in vrede.

Jac werd op 18 december 1991 met schutterseer begraven.

B. Creemers, Stramproy.

ST. SEBASTIANUS-MHEER 425 JAAR

In het Zuid-Limburgse dorpje Mheer, dat aanleunt tegen de Belgische Voerstreek, is al vier en een kwart eeuwen een schutterij actief. Deze schutterij heeft indertijd de H. Sebastianus, die tevens de tweede patroon van de plaatselijke parochiekerk is, tot haar patroon gekozen. Schutterij St. Sebastianus uit Mheer is wat je zou kunnen noemen een 'gemiddelde' schutterij. Zij is niet de grootste, maar ook niet de kleinste; zij is niet de beste, maar ook niet de slechtste; zij is niet de mooiste, maar ook niet de lelijkste

Er zijn geen grootse wapenfeiten van deze schutterij te melden, geen OLS-titels of andere grote overwinningen; de grote kracht van deze vereniging zit in haar continuïteit. Met vallen en opstaan heeft zij het 425ste jaar van haar bestaan bereikt en de plaatselijke bevolking, die net 1000 personen telt, is maar wat trots op haar schutterij.

Om dit gedenkwaardige feit te herdenken is een feestprogramma samengesteld waarin alle facetten van het schutterswezen aan de orde zullen komen.

De festiviteiten, die in het kader van dit jubileum georganiseerd zullen worden, spelen zich in hoofdzaak af in twee weekenden.

Het eerste weekend is gepland rond Hemelvaartsdag en het programma hiervoor ziet er als volgt uit:

- donderdag 28 mei, Koningsvogelschieten met als inzet de titel van jubileum-koning.
- vrijdag 29 mei, Opening van de tentoonstelling over het schutterswezen in het algemeen en schutterij St. Sebastianus-Mheer in het bijzonder.
Presentatie en aanbidding van het eerste exemplaar van het jubileumboek.
Officiële overdracht van het geheel gerestaureerde koningszilver.
- zaterdag 30 mei, Reünie van alle leden en oud-leden van de schutterij, waarbij o.a. de oud-koningen zullen strijden voor de titel "Koning der Koningen".
- zondag 31 mei, Internationaal Schutterstreffen met als opzet een zo breed mogelijk scala van schuttersactiviteiten te presenteren, zoals handboogschieten, kruisboogschieten, oude en nieuwe exercitie, spiesexercitie, tamboer-, fluit en klaroenkorpsen, vendelzwaaien, enz.

Het tweede weekend zal plaatsvinden rond Maria Hemelvaart en het programma hiervoor ziet er als volgt uit:

- vrijdag 14 augustus, Receptie t.g.v. 425-jarig bestaansfeest.
- zaterdag 15 augustus, Wienertreffen.
- zondag 16 augustus, Bondsschuttersfeest van de ZLSB (na 40 jaar weer in Mheer).
- zaterdag 22 augustus, Uitschieten van de erekruisen en bondskampioenschap.

Wim Senden, Mheer.

SCHUTTERSWEZEN OP ST. MARTINUSTENTOONSTELLING TE WEERT

In het Gemeentemuseum voor Religieuze Kunst 'Jacob van Horne' te Weert kon men van 23 november 1991 tot 2 februari 1992 de tentoonstelling "Martinus in Limburg" bezoeken. Op die expositie waren reliekhouders, beelden, vaandels, zegels en voorwerpen in edelsmeedkunst te zien, die betrekking hebben op de St. Martinusverering in Nederlands-Limburg. Bij de tentoonstelling werd een kleine, maar fraai verzorgde catalogus uitgegeven, waarin de tentoongestelde stukken zijn beschreven en ook grotendeels staan afgebeeld ⁽¹⁾.

Hoewel Limburg heel wat St. Martinuskerken telt, is het bezit aan artistiek belangrijke voorwerpen, die met de verering van die merovingische heilige verband houden, niet zo groot. Uit de late middeleeuwen dateren slechts enkele beelden en een aantal zegelstempels. De meeste kunstwerken met betrekking tot St. Martinus stammen uit de 17de-18de en vooral 19de eeuw. Het betreft hier beelden, liturgisch vaatwerk en monumentale werken, zoals altaren en glas-in-loodramen. Behalve kerkelijke voorwerpen waren er ook armenpenningen en parochiestempels te zien. Naast patroonheilige van de parochiekerk was St. Martinus ook vaak de stads- en dorpspatroon en de beschermheilige van de plaatselijke schutterij en andere profane verenigingen. Zo is St. Martinus de patroon van schutterijen te Genneep, Holtum, Horn, Houthem, Linne, Neer, Vlodrop en Tegelen. Ook daarvan waren op de tentoonstelling voorwerpen te zien, nl. een reeks attributen van de St. Martinusschutterij van Genneep.

De grote ovale zilveren patroonsplaat met in opgelegd en gedreven reliëf een afbeelding van St. Martinus te paard, zijn mantel delend met een bedelaar, verdiende speciale aandacht. Het tafereel is uitgebeeld binnen een rand van heraldische rozen, sierbladeren en geometrische motieven. Bovendien was er een koperen, schildvormige naamplaat te zien met een afbeelding van St. Martinus. Tot het patrimonium van de schutterij behoort ook een op glas geschilderde afbeelding van de beschermheilige. Tenslotte was er een Martinuspak, bestaande uit een gele vest met zwarte broek, rode fluwelen schoudermantel in twee delen en een zwaard. Twee bordpapieren begrafenisschilden met afbeelding van de patroon, die eveneens tot het bezit van de schutterij behoren, waren in Weert niet tentoongesteld.

Drs. Jan Gerits.

(1) **Martinus in Weert**, Weert, (1991), 40 blz., ill.

Schutterszilver in de Roerstreek (2)

SCHUTTERIJ ST. MARTINUS-VLODROP

Door: Piet Gootzen

De stichtingsakte van schutterij St. Martinus te Vlodrop is niet bekend, doch, als we afgaan op de oudste zilveren schuttersplaat, is dat vóór 1719. Het oudste schild van Gerardus Josephus van Pallant is gedateerd 1719. In het oud archief van Vlodrop echter komen we al in de 17e eeuw regelmatig de naam "schuttekamp" tegen, een aanduiding die erop duidt dat er toch al vroeger iets met een schutterij aan de hand was.

Overigens vonden we onder no. 428 van het oud archief te Vlodrop enkele verklaringen van mensen uit Vlodrop, gedateerd "3 juni 1700" aangaande het vogelschieten. Het probleem was wie eigenlijk de vogel had afgeschoten, Andries Jansen of Frans van Raij. De verklaringen waren nogal tegenstrijdig, doch de meesten waren voor Andries Jansen; zoals die van Mathis Werers:

"Den onderschr: verclaert en attesteert mit desen gesien te hebben op den solder van Wullum Rosmal naer het geroop dat den vogel af was, als dat noch een redelijk groot stuck van de platte was op de stange, 't welke door Andries Jansen mit den eerste schut is te bersten geschoten en mit den tweeden vast neffens de voorsch: stangh is ondergefallen geweest, waet op de scive van den spleetnagel is neder-gesoncken bereit sijnde dit aller tijde op mijn gewissen te verclaeren en mit Ede te bevestigen in oirkont hebbe ick dese attestatie eigenhandlich gemerckt Ruremonde 3 juni 1700, Mathis Werers".

Opvallend is echter, dat al deze getuigenverklaringen voor de magistraat van Roermond werden gedaan. Getuigen waren: Mathis Werers, Jan van Gelder, Geert Vossen, Martijn van Janz, Gerrit van Vlaanderen, G. van Loon en Hinckenius.

Subsidie

St. Martinus is wellicht een van de zeldzame schutterijen in Limburg die al heel vroeg uit de gemeentekas een subsidie ontving. Reeds in 1853 hechtten Gedeputeerde Staten van het Hertogdom Limburg hun goedkeuring aan het raadsbesluit van 22 juli, waarbij werd bepaald, dat "aan het te dier plaatse bestaande genootschap van St. Martinus Schutterij, voorloopig en tot wederopzeggings toe, jaarlijks uit de gemeentekas zal worden uitbetaald eene som van negentien gulden twintig centen in vervanging der bij de betrekkelijke transactie van den 13 juni 1792 aan dat genootschap toegezegde uitkeering".

Oorzaak was, dat de gemeente in 1792 de "Schutterkamp" had verkocht om met de vrijgekomen gelden de brug over de Roer te vernieuwen. Aangezien men niet kon bewijzen, dat gemelde schutterkamp niet van de schutterij was, kwam men toen overeen dat de schutterij jaarlijks 12 "pathacons" zou ontvangen en nog eens 5 patacons voor het zogenaamde "doelbier...".

St. Martinus

In 1792 had St. Martinus 65 schutters en die hielden op Pinkstermaandag in de namiddag hun koningschieten. Na de vespers was er een gezamenlijke koffietafel, waarna met een gewoon geweer op de houten vogel geschoten werd. Dit gebeurde uit de losse hand en gelijktijdig. De burgemeester loste het eerste schot.

Inventarisatie Jollens

Wanneer Jollens in 1934 St. Martinus bezoekt, heeft hij ditmaal prima medewerking en wordt hij er op attent gemaakt dat er in het gemeente-archief ook wel een en ander over de schutterij te vinden is. Hij heeft dit archief dan ook, zij het oppervlakkig, ingezien. Voor een opsomming van het schutterszilver verwijs ik korthedshalve naar de Publications SHAL, tome LXXIII, 1937, pag. 98-100.

Inventaris 1990

Van de door Jollens beschreven inventarisatie missen we nu één plaat, n.l. die van 1772 van Leo van Pallant. Verder praat Jollens over een 8-puntige ster, waaruit mag blijken, dat deze plaat nog intact was. Nu is ze zwaar gehavend en heeft nog maar 7 punten: op de plek van de 8ste punt is een andere zilveren plaat van 1785 gemonteerd. Alvorens over te gaan tot de beschrijving van het schutterszilver van St. Martinus eerst iets over de merktekens die voorkomen op schutterszilver uit de Roerstreek.

Aan de hand van de initialen en merktekens op het zilver kan men nagaan wie de maker was, het jaar en de plaats bepalen wanneer en waar het kunststukje is gemaakt. In "Roermonds Zilver" van mr. W.E.S. Keyser-Schuurman, worden een 15-tal Roermondse zilversmeden vermeld, die werkzaam waren van 1672 tot 1800. De meest voorkomende merktekens op schutterszilver uit de Roerstreek zijn, naast de Lelie, als stadsteken van Roermond:

I.P. (Jan Puytlinck, geb. 1638 te Roermond); I.M. (Joannes Mul(l)enaers, gestorven 1682 te Roermond); I.M. (Joannes Mul(l)enaers jr, gedoopt 1656 te Roermond); I.F.M. (Jacobus Franciscus Mullerners, gedoopt 1667 te Roermond)

PALM (Palm ca. 1700); S. (Franciscus Thomas van den Steenwech, gedoopt 1671 te Roermond); N.S. (Nicolaus Staels, ca. 1700); N.S. (Joannes Nicolaus Stahl, geb. 1706 te Roermond); I.M. (Joannes Matthei, overl. 1759 te Roermond); F.M. (Franciscus Dominicus Matthei, geb. 1725 te Roermond); I.M. (Joannes Josephus Matthei, geb. 1764 te Roermond); C.H. (Carolus Aegidius Hendrix, ca. 1725 te Roermond); M.P. (Marinus Pancratius, overl. 1766 te Roermond); A.W. (Petrus Antonius van Waegening, geb. 1749 te Roermond).

Het schutterszilver van St. Martinus ziet er goed verzorgd uit.

1. Zilveren, gedreven plaat: in het midden medaillon-achtige uitstolping met familiewapen; schild met 3 dwarsbalken (horizontaal), omgeven door helm met vlucht, boven de vlucht herhaling schild. Tekst op de plaat: GERARDUS JOSEPHVS VAN PALLANT 1719. Merken: Franse Lelie en NS. Hoog 120 mm, breed 95 mm.
2. Zilveren gedreven plaat met medaillon-achtige uitstolping met familiewapen: schild gehalveerd door horizontale dwarsbalk met helm en vlucht; in bovenste helft 2 verticale veren en in de onderste helft een veer (?). Het geheel in een cirkel met eromheen de tekst: CAROLUS BENEDICT: SIMON: DE VLODROP: SCHUTIFER: ZS 1743. Merken: Franse Lelie en NS. Hoog 125 mm en breed 105 mm.
3. Grote rococo zilveren plaat, gegoten schulprand, gegraveerd wapenschild: gevierendeeld; heraldisch rechts boven staande leeuw, links boven: klimmende leeuw in schuin gearceerd vlak van 3 balken, rechts onder: eenzelfde als rechtsboven; rechts naast wapen: naakte barbaarse mannenfiguur met omgekeerde lans met vlag en lopende leeuw; links naast wapen: gevleugeld monster met onderste helft leeuw en bovenste deel vogelachtige figuur met grote oren en eveneens omgekeerde lans met vaantje en leeuw. Wapen omgeven met vlucht, helm, kroon en leeuw. Tekst: DE CHEVALIER P: DEPARTZ HOFRAAD EN LANSCHOLTIS ANNO 1770. Merken: Franse Lelie en FM. Hoog 120 mm en breed 170 mm.
4. Gedreven zilveren plaat, in het midden in ovaal gegraveerd: vrouw die de ring van de bisschop gaat kussen. Tekst: GRADVS GEURTS 1772. Merken: Franse Lelie en NS. Hoog 139 mm, breed 112 mm.

5. Gegraveerde zilveren plaat met tekst: HENDERYCVS DE WAEL 1778. CHRISTIANVS STEENMETSER 1779. Merken: Franse Lelie en AW. Hoog 135 mm, breed 96 mm.
6. Gegoten rococo zilveren schild met tekst: GERARDVS GVERS KEYSER 1781. Geen merken. Hoog 140 mm, breed 100 mm.
7. Zwaar gehavende zilveren plaat in stervorm en 7 punten. De 8e punt is afgebroken. Hiervoor in de plaats is een gedeelte van een andere zilveren plaat gemonteerd. Tekst op deze ingemonteerde plaat: ANTON GEURDTS KONING 1785. Midden in de ster een cirkel met gegraveerd jachtafereel: een hert, hond, jager en boom. Tekst: P. MAESSEN KEYSER ZOON VAN IAN EN RISKENS 1829. Geen merktekens. Hoog 163 mm, breed 155 mm.
8. Gedreven zilveren plaat met ovale uitstolping in midden met daarop gegraveerde tekst: J. RULKENS, D. ERENS, H. VAN ELMT KONINGEN, GEGEVEN 1788. Merkteken: Franse Lelie en IM. Hoog 115 mm, breed 96 mm.
9. Gedreven zilveren plaat met in ovaal de tekst: I:G MISSING VAN ODENRAAD 24 MEI 1789. Geen merken. Hoog 125 mm, breed 102 mm.
10. Gedreven zilveren plaat met in ovale uitstolping de tekst: THEODORUS BECKERS 1791. Geen merken. Hoog 112 mm, breed 90 mm.
11. Zilveren plaat, ovale uitstolping in het midden, gehele rand gegraveerd, op ovaal een schutter met schietboom. Tekst in schrijffletters: GESCHENK VAN J. V.D. BEEK - KEIZER 1890 VLODROP. Onder aan de plaat hangt een zilveren ronde medaille met de tekst: J. V.D. BEEK GEGEVEN AAN P. BECKERS TOT PRESIDENT 1890. Geen merken. Plaat hoog 115 mm, breed 85 mm. Medaille \varnothing 29 mm.
12. Eenvoudige zilveren plaat met tekst: KEIZER JACOBUS TEGELS VLODROP 1908. Geen merken. Hoog 112 mm, breed 83 mm.

Schutterij St. Martinus-Vlodrop in vroegere tijden. In het midden staat de keizer van de schutterij, Maessen.

1

3

2

4

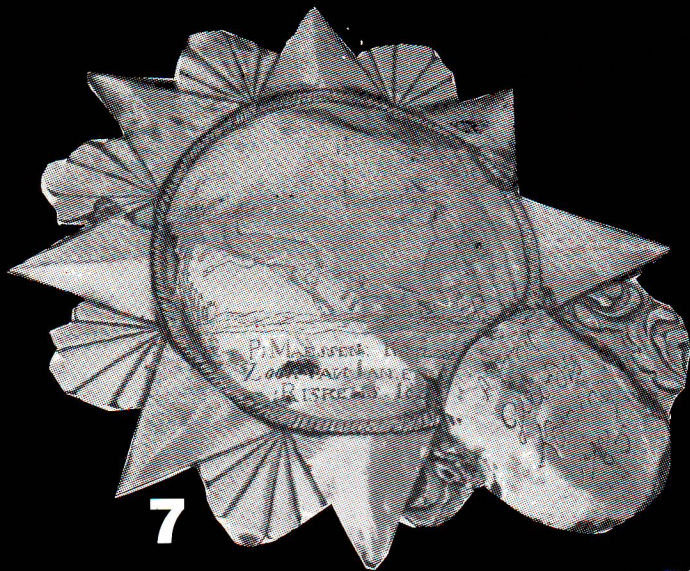

5

6

GERARDUS
GUERS
KEYSER
1781

7

8

10

11

12

13

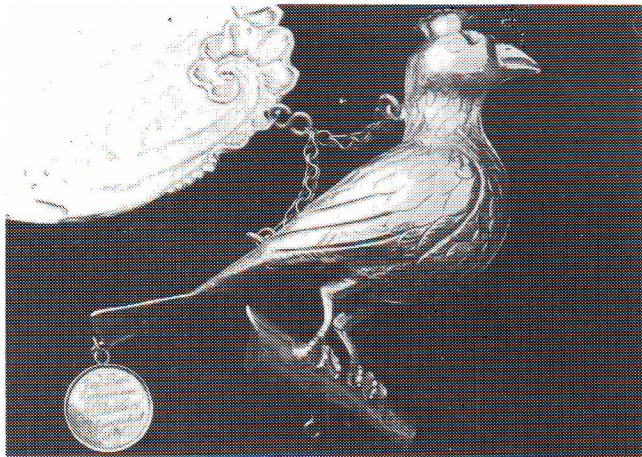
14

13. Fraaie, gedreven zilveren plaat, ovale uitstolping met familiewapen: schild met drie 'weerhaken', helm met vlucht en daarboven herhaling van een 'weerhaak'. Tekst: IOANNES POELL. Geen jaartal. Merken: Franse Lelie en NS (Nicolaas Stahl). Hoog 130 mm, breed 110 mm.

14. Zwaar verzilverde plaat in schildvorm en tekst: G. LOWIS, KONING 1953-1954. Geen merken. Hoog 95 mm, breed 88 mm.

15. Zilveren plaat met tekst: TH.J. MAESSEN, 11-8-1922. SCHUTTERS KONING 1950-1959-1970. Geen merken. Hoog 119 mm, breed 102 mm.

16. Gegoten verzilverde plaat met tekst in ovaal: KONINGSPAAR 1976 WIEL VERHEGGEN EN INGRID TIMMERMANS, ST. MARTINUS VLODROP. Geen merken. Hoog 82 mm, breed 54 mm.

Grote zilveren vogel (papegaai) met kroon en zittend op koker. Rijkelijk gegraveerd. Geen merken en jaartal. Vermoedelijk 18e eeuw. Hoogte van koker tot kroon 150 mm, lengte van snavel tot staart 176 mm. Breedte vogel 55 mm, koker 77 mm. Aan de staart hangen de platen no. 15 en 16.

HET LIMBURGS BONDSCONTINGENT (1)

Schutterijen die willen overgaan tot aanschaf/vervanging van uniformen, komen ongetwijfeld voor de volgende moeilijke vraag te staan: 'Moeten wij de uitvoering van het oude uniform aanhouden en alleen maar vernieuwen óf kiezen we voor een totaal nieuwe uitvoering?' Belangrijke vragen die de nodige aandacht verdienen.

Wil men historisch verantwoord te werk gaan en kiest men voor een militair uniform, dan dient het uniform en de versieringen etc op het uniform in overeenstemming te zijn met de vigerende bepalingen uit de tijd dat het uniform in gebruik was. Kiest men voor een zogenaamd gilde- of fantasie-uniform dan heeft men wat meer speelruimte; waak echter voor het toepassen van al te veel 'fantasie'.

In het Limburgs Schutterstijdschrift nummer 4 en 5 heeft U kunnen lezen hoe zorgvuldig én historisch verantwoord 't Mestreechs Rizzjemint haar schutterij uitmonsterde. Een andere schutterij, 'De Edele Nobeles Agtbaere Jonge & Oude Loffelijke Schutterye der Stadt en Vryheyd Valckenborch', koos in 1952 voor het uniform van het Limburgs Bondscontingent uit de periode 1842-1867. De Oude en Jonge Nobelen tonen ons de diverse

uitvoeringen van de uniformen die voorkwamen in het Limburgs Bondscontingent.

Het dragen van deze uniformen door deze schutterij herinnert ons aan een periode dat Limburg, ten oosten van de Maas, Nederlands en Duits tegelijk was. Nederlandse geschiedenisboeken vermelden helaas weinig tot niets over deze voor ons toch zeer belangrijke periode.

Aan de hand van een artikel, dat ik reeds in 1989 samenstelde voor het Limburgs Schutterstijdschrift, b.g.v. de herdenkingsplechtigheid 150 jaar scheiding der Limburgen, wil ik U wat meer achtergrondinformatie verschaffen over de uniformen van schutterij de Jonge en Oude Nobelen uit Valkenburg en het Limburgs Bondscontingent. Het artikel is verdeeld in meerdere afleveringen. In aflevering I belicht ik in het kort het ontstaan en de ontwikkeling van Limburg in de Duitse Bond en het Limburgse Bondscontingent. In aflevering II behandel ik het Luxemburgs-Limburgs Bondscontingent en de uniformen van de infanterie en van de sappeurs en mineurs van het Limburgs Bondscontingent. In aflevering III behandel ik het Limburgs Bondscontingent en de Nassau-Limburgse Brigade met de uniformen van de Jagers te Paard en de Dragonders.

Wim Pijpers.

HET LIMBURGSE BONDSCONTINGENT

Van 1839 tot 1867 was de Nederlandse provincie Limburg gedwongen lid van de Duitse Bond. Het militaire deel van dit lidmaatschap bestond aanvankelijk uit een contingent van verschillende wapens; voor het merendeel Jagers te Voet en Jagers te Paard. Na 1846 leverde Limburg alleen maar de Jagers te Paard. Het Limburgse Bondscontingent kreeg daardoor de zeer toepasselijke naam van de 'Limburgse Jagers'.

De betrekkingen tussen Nederland en de Duitse Bond vormen door het gedwongen lidmaatschap van Limburg een belangrijk, en in veel opzichten tevens zeer bijzonder, aspect van de Nederlandse buitenlandse politiek in de 19e eeuw.

Koning Willem I

CONGRES VAN WENEN

Na de nederlagen van Napoleon (1812-1814) was het Congres van Wenen druk doende met de herschikking van de Europese landkaart. Het vormen van een groot afweerfront tegen de Franse veroveringszucht en de aaneensluiting tot één groot Duitsland waren wel de belangrijkste doelstellingen van dit congres.

Ten aanzien van het vormen van een afweerfront werd o.a. België met Nederland verenigd tot één Koninkrijk. Voor de tweede doelstelling werden in Duitsland 360 staatjes samengevoegd tot 35 staten. Deze 35 staten en 4 vrije steden verenigden zich in de Duitse Bond. Als gevolg van deze samenvoeging verloor Koning Willem I zijn Nassause erflanden, =Nassau-Dillenburg, Siegen, Dietz en Hadamar=. In 'ruil' hiervoor kreeg Willem I het Hertogdom Luxemburg, dat gelijktijdig tot Groothertogdom werd gepromoveerd.

LUXEMBURG

Willem I had natuurlijk geen bezwaar tegen toevoeging van Luxemburg bij zijn koninkrijk, maar het gedwongen afstaan van de Nassause erflanden was voor hem een niet te verteren zaak en zou dat ook blijven tot aan zijn dood.

Als vorst van de Nassause erflanden zou Willem I lid zijn geweest van de Duitse Bond. Het Congres van Wenen vond het daarom billijk dat Willem I deze plaats zou innemen met Luxemburg. Willem I protesteerde tegen dit besluit van het Congres. Het mocht niet baten; Luxemburg werd lid van de Duitse Bond.

De militaire consequenties van dit lidmaatschap waren niet gering; zo moest Luxemburg een contingent leveren ter sterkte van 1% van de totale bevolking en werd de stad Luxemburg tot Bondsvesting verheven.

Vijftien jaar lang toonden de Luxemburgers zich loyale onderdanen van de Oranje-dynastie, al werd er wel geklaagd over de Hollandse ambtenaren, de te hoge belastingen, ook de pogingen van de regering om het Duits als officiële taal te verdringen door het Nederlands waren niet populair. De uiting van deze bezwaren zien we in 1830. Meegesleept door de successen van de Belgische opstandelingen, dreigt Willem I Luxemburg te verliezen aan België. Willem I doet daarom een beroep op de Duitse Bond voor steun.

Ondanks de uitdrukkelijke bepalingen van het Bondsrecht, waarbij de leden elkaars bezittingen garandeerden, heeft de Duitse Bond geen hand uitgestoken om Willem I in zijn Luxemburgs bezit te herstellen.

De schade bleef 'beperkt'; alleen het westelijke, waalse deel van Luxemburg ging naar België.

LIMBURG

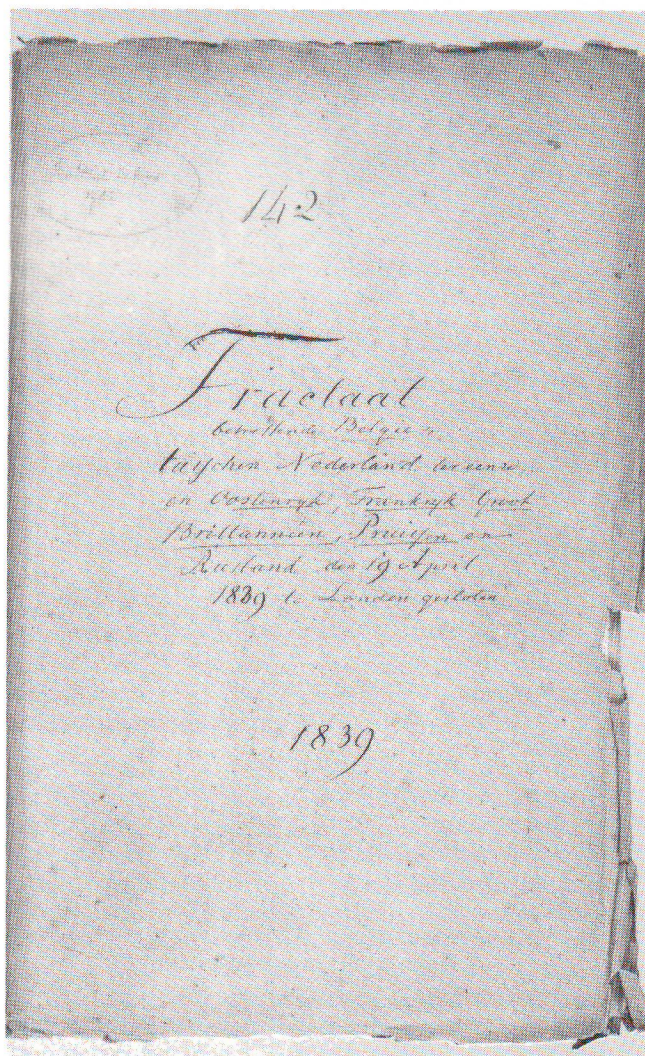
Vóór 1830 had de provincie Limburg (het gebied omvat- tend van de tegenwoordige Nederlandse en Belgische provincies Limburg) ten aanzien van vertegenwoordiging in de Staten-Generaal tot de Zuidelijke gewesten behoord.

In 1830 brak de Belgische Revolutie uit en de gehele provincie, uitgezonderd de vestingstad Maastricht, werd Belgisch. Het voortbestaan van Maastricht als Noord-Nederlandse vesting in het midden van België werd als een gevaarlijke zaak gezien; er diende een oplossing voor dit bezwaar gevonden te worden.

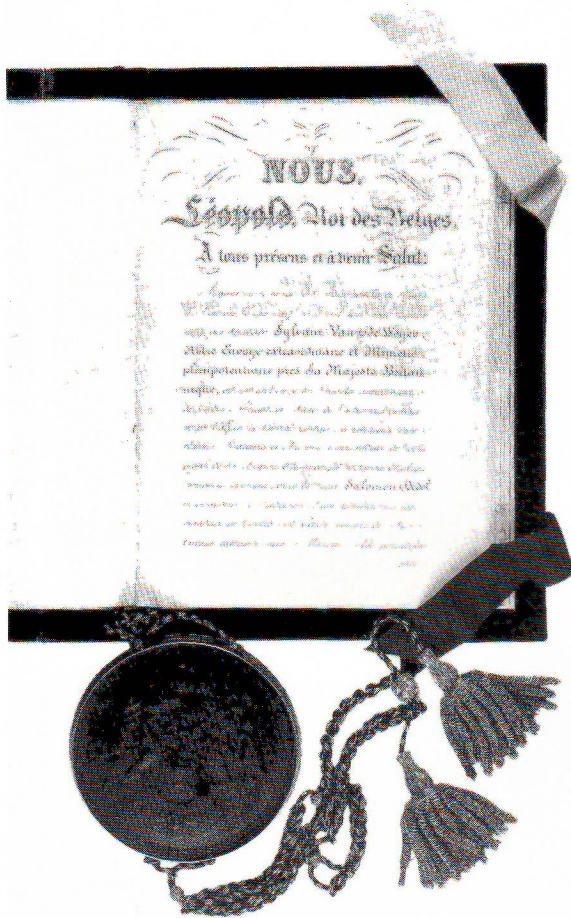
Het Tractaat van Londen, 15 november 1831 gesloten, bepaalde dat de Koning der Nederlanden het westelijke, waalse deel van Luxemburg aan België zou afstaan en als vergoeding het oostelijke deel van de provincie

Limburg zou ontvangen. Willem I was het niet eens met de voorstellen in het tractaat.

In de periode 1830-1839 zou Willem I tal van activiteiten ontplooiën die alle ten doel hadden om de situatie van vóór 1830 te herstellen. De meest bekende is wel de Tiendaagse Veldtocht. Om zijn ongenoegen en kracht te tonen zond Willem I een troepenmacht naar België. In de daaropvolgende 'Tiendaagse Veldtocht' (2-12 augustus 1831) werden de gebrekkig bewapende en slecht georganiseerde Belgische troepen teruggedrongen. Militair gezien was deze veldtocht geen succes. Er volgde een wapenstilstand op grondslag van de toestand van vóór 1830 en dientengevolge bleef de provincie Limburg, met uitzondering van Maastricht, tot 1839 onder Belgisch bestuur. Op 19 april 1839 besloot Koning Willem I tenslotte de delingsregeling uit het Tractaat van Londen (1831) toch maar te accepteren. Hij mocht kiezen om Limburg ten oosten van de Maas te voegen bij het Groothertogdom-Luxemburg dan wel bij het Koninkrijk der Nederlanden. Limburg werd een Nederlandse provincie, onder de naam "Hertogdom Limburg".

In de nieuwe provincie Limburg was de Nederlandse regering niet bepaald populair; als hoofdargument werd aangevoerd dat de goede band met België onnodig verbroken werd. Ook in Nederland werd meermalen de opvatting gehoord dat Limburg afgescheiden diende te worden en alsnog met Luxemburg één staat moest vormen.

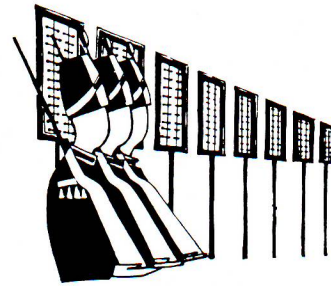

*Ratificatiedocument waarbij Koning Leopold I het Verdrag van Londen (1839) goedkeurt.
(Algemeen Rijksarchief, Den Haag).*

In de eerste 10 jaren na de totstandkoming van het tractaat van 1839 waren de omstandigheden en verhoudingen niet bepaald geschikt om van de Limburgers loyale Nederlanders te maken. Kortheidshalve wil ik hier noemen de tegenstelling op godsdienstig vlak tussen Limburg en nagenoeg de rest van Nederland, de teruggang op economisch (verlies van afzetgebieden) en politiek gebied (Limburg was jaren lid geweest van een vrij progressieve 'moderne' staat) en niet te vergeten de overheersende wens van de Limburgers om bij België te behoren.

LIMBURG IN DE DUITSE BOND

Zoals bekend voegde Willem I het nieuwe Bondsgebied Limburg met een bevolking van 147.527 mensen = in Luxemburg verloor de Bond er 149.572 = bij het Koninkrijk der Nederlanden. De rechten die Luxemburg vroeger als Bondsland waren toegekomen, zouden nu ten deel vallen aan het Groothertogdom (nieuwe stijl) en het zojuist gecreëerde Hertogdom Limburg samen. Onmiddellijk na de ondertekening van het Tractaat van Londen (19 april 1839) eiste de Duitse Bond van Willem I, dat hij als Hertog van Limburg zou toetreden tot de Duitse Bond, "opdat deze bond een compensatie zou verkrijgen van het aan België toegewezen westelijke deel van het Groothertogdom Luxemburg". Op 16 augustus 1839 belooft Willem I de Bondsvergadering de gehele provincie zo spoedig mogelijk, met uitzondering van de vestingsteden Maastricht en Venlo, op te doen nemen in de Duitse Bond. *(wordt vervolgd).*

Vorbereidingen Zuid-Limburgs Federatiefeest 1992 in volle gang

Op 18 december j.l. vond de officiële presentatie plaats van het stichtingsbestuur en de hoofdsponsors van het Zuid-Limburgs Federatiefeest 1992, dat op zondag 19 juli door schutterij St. Joseph te St. Geertruid wordt georganiseerd. Tijdens een kleine bijeenkomst ontvouwde de heer Kaiser, burgemeester van de gemeente Margraten en voorzitter van het stichtingsbestuur, in het bijzijn van leden van de schrijvende pers en de T.V.-Gazet de hoofdlijnen van het programma.

'Het Zuid-Limburgs Federatiefeest 1992 wordt een typisch Zuid-Limburgs schuttersfeest in een Zuid-Limburgse omgeving bij uitstek: St. Geertruid, kerkdorp van de gemeente Margraten, gelegen in het hart van het Mergellandschap', aldus de heer Kaiser. 'Tevens zullen we ervoor zorgdragen dat het een feest voor het hele gezin wordt, waarbij ook 'de vrouw en de kinderen' zich opperbest kunnen vermaken.'

Verder gaf de burgemeester aan, dat de taken voor de hoofdsponsors reeds vast liggen: Vissers Wegenbouw zal voor uitstekende toegangswegen zorgen, aannemersbedrijf ABS waakt over de fietspaden, de Koninklijke Brand Bierbrouwerijen bv zal de dorst lessen, de Rabobank let op de centen en De Limburger doet ver slag.

Als toetje presenteerde het stichtingsbestuur een nieuwe snack die speciaal bij gelegenheid van het federatiefeest door de Gieterse bakker Frans Knapen werd gecomponeerd. De eerste exemplaren van deze kant en klare schuttersbroodjes werden door de aanwezigen met smaak verorberd, waarna federatievoorzitter Jo Herffs de loting van de volgorde in de optocht ter hand nam. Het belooft wel wat, dat Zuid-Limburgs Federatiefeest 1992.

Fred Louwen.

AGENDA

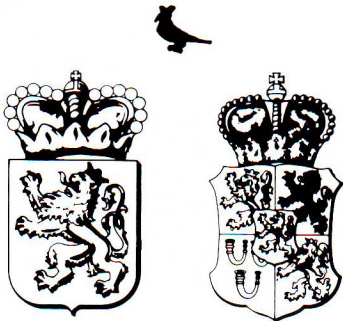
- 5 april Ellikom: Windbuksschieten
- 26 april EGS-Astenet: 3e Int. Pelgrimstocht voor schutters
- 3 mei Schuttersgilde Tubbergen: Federatief concours + kringdag
- 17 mei De Eendracht-Ooy bij Nijmegen: Federatief concours + kringdag
- 24 mei EMM-Dinxperlo: Federatief Concours (met Duitse deelname)
- 31 mei Onderling Genoegen-Duiven: Federatief concours, muziekconcours + kringdag
- 3 okt. OLS-Federatie: Najaarsvergadering in schouwburg Sittard
- 10 okt. ZLSB: evaluatievergadering muziek

GOED ALTERNATIEF

De Nieuwe Koerier van 7 juli 1904 meldt het volgende:

Verslag Koningsvogelschieten St. Petrus-Baarlo. J.l. Zondag had alhier het jaarlijksch Koningsvogelschieten plaats. Omstreeks 4 ure in de namiddag trokken de leden der schutterij "St. Petrus", onder de opwekkende tonen der fanfare naar de kampplaats. Als spoedig zag men den vogel in het zand bijten, doch 2 schoten waren gelijktijdig gevallen, en bijgevolg meenden twee schutters het recht op het koningschap te hebben. Dit feit was echter spoedig door het bestuur beslecht; men zou nog eens schieten. Doch daar hier niet in voorzien was, werd er een vogel opgezet in den vorm van een ouden klomp.

De schutter G. Peulen, die den eersten keer ook candidaatskoning was, had nu het geluk den koningstitel te verwerven. De avond werd door zijne majesteit en onderdanen zeer gezellig doorgebracht.

STICHTING S.A.S.

Tjeu Kessels - secretaris OLS-Jury

De naam Kessels kan nog wel eens voor verwarring zorgen binnen het OLS-gebeuren. Zo kennen wij de heer Jan Kessels uit Stramproy die secretaris is van het OLS-Feest. De heer Tjeu Kessels uit Heel is de secretaris van de OLS-Jury. De stichting SAS stelt de jury voor elk OLS samen en is sinds de oprichting van de stichting SAS in 1963 een onderdeel van de stichting SAS.

Korte persoonsbeschrijving van Tjeu Kessels

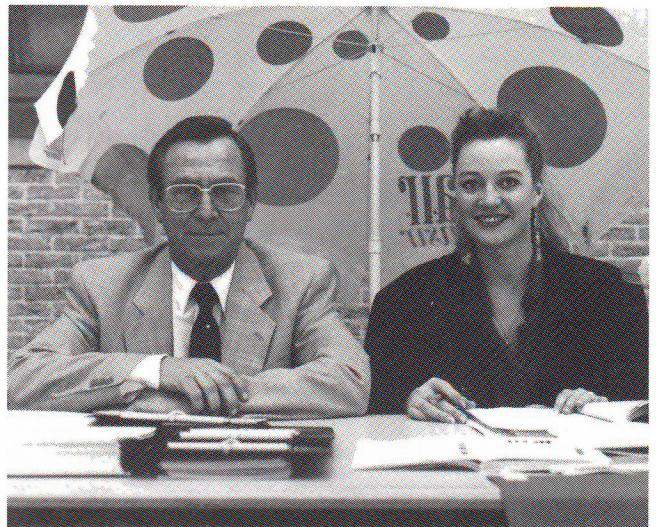
Geboren in 1934 te Grathem en vanaf 1940 tot 1952 woonachtig in Heythuysen en tamboer geweest bij schutterij St. Nicolaas-Heythuysen. Na zijn schoolopleiding aan het Bisschoppelijk College te Roermond, volgde automatisch de militaire dienst. Vanaf 1952 tot 1962 was hij bureau-officier bij de Koninklijke Luchtmacht met tewerkstellingen bij o.a. AFCENT Fontainebleau-Frankrijk en 2nd ATAF in Rheindalen-Duitsland. Na zijn militaire diensttijd heeft hij zich toegelegd op de internationale handel bij twee vooraanstaande bedrijven in Maastricht en woonde in die tijd in Eijsden.

In 1984 werd hij voor dit werk afgekeurd wegens reumatische aanleg en verhuisde hij naar Heel, het dorp waar zijn echtgenote vandaan komt.

In 1986 werd hij verbonden aan het bondsbureau van de Stichting Federatie Katholieke Muziekbonden .te Thorn en werd hij districtsbestuurslid van de Limburgse Bond van Tamboerkorpsen. Daarnaast is hij voorzitter van Drumfanfare ANIMATO uit Heel.

Taak van de jury-secretaris:

- uitnodigen van voldoende juryleden;
- in overleg met de voorzitter van de jury, samenstellen van de jury voor de diverse disciplines in optocht en feestterrein;
- indelen van de deelnemende verenigingen aan de optocht in de categorieën: militair, historisch en fantasie;
- het maken van het wedstrijdschema voor de optocht en schema's op het feestterrein;
- het maken van tijdschema's voor Mars- en Solistenwedstrijden; oude- en nieuwe exercitie, vendelzwaaien, etc.;
- gereedmaken van alle juryrapporten en jurymappen voor het OLS;
- samen met de voorzitter van de jury toezicht houden op een goed verloop van alle nevenwedstrijden op de dag van het OLS.

Bij de foto: Tjeu Kessels met assistente Monique. Beiden fungeerden in 1990 als wedstrijdsecretaris op de Nederlandse Kampioenswedstrijd voor Tamboerkorpsen en Majorettegroepen te Breda.

WAT IS EEN GOED JURYLID?

Toen hem dit gevraagd werd, gaf een zeer beroemd Engels jurylid, Peter Parkes, het volgende antwoord:

"Goede juryleden bestaan niet, die zijn dood!"

Hij baseert zijn uitspraak op het feit dat zelfs de beste juryleden tijdens hun leven nog steeds aan kritiek onderhevig zijn en dat eindigt pas met hun dood.

En bedenkt U hierbij wel, dat er geen land ter wereld is, buiten Engeland, waar de arbitrage (jurering) hetzij d.m.v. scheidsrechter - umpire - jurylid of adjudicator, aanvaard wordt als het vonnis van een rechter, hoe onverteerbaar het misschien ook is.

Bij een wedstrijd hoort nu eenmaal een jury en daar zitten de problemen. Voor de winnaar is de jury goed, voor de verliezer deugt de jury niet.

Het ideale jurylid moet een bekwame en getrainde persoonlijkheid zijn die ervaring heeft op het gehele gebied van de te beoordelen wedstrijd of discipline.

Ook bij het OLS en de bondsschuttersfeesten zijn jury's nodig en jammer genoeg zijn deze mensen veelal het mikpunt van onnodige kritiek. Daarmee willen wij geenszins beweren, dat er geen fouten worden gemaakt of normen verkeerd geïnterpreteerd worden.

Jurylid zijn is meespelen in een absurde wereld. Waarom absurd? In de eerste plaats moet een jurylid iemand zijn, die in zijn vrije tijd zich praktisch belangeloos opoffert aanwezig te zijn om vaak vele verenigingen en vaak nog meerdere disciplines te beoordelen. En je kunt je dan afvragen wat inspannender en moeilijker is.

De juryleden die bij de diverse bondsschuttersfeesten worden ingezet, worden ook gevraagd voor de jurering van het OLS. Per OLS heeft de jurycommissie circa 60 juryleden nodig, die voor de diverse disciplines worden ingedeeld. Naast deze "bonds" juryleden zijn wij in de gelukkige omstandigheid dat wij een beroep kunnen doen op mensen die door hun jarenlange ervaring op het OLS als jurylid kunnen worden ingezet.

Alle juryleden van het OLS krijgen de uitdrukkelijke opdracht te jureren volgens de normen van de Normencommissie. Wanneer er dan getwijfeld wordt aan de integriteit en objectiviteit van de juryleden en de juiste toepassing van deze normen, ligt er een primaire taak bij de bonden zelf, die moeten toezien op de juiste naleving. In het algemeen nemen de bonden hun taak serieus, maar er zijn ook bonden die problemen hebben met het vinden van de juiste en geschikte samenstelling van een juryteam. En dat is jammer.

Het belangrijkste uitgangspunt voor een jurylid is dat hij/zij uitgaat van de prestatie van een vereniging. Deze prestatie zal hij/zij moeten toetsen aan de gestelde normen en reglementen. Deze normen en reglementen moeten zowel door de bonden als door het OLS eensluidend toegepast worden, zonder allerlei bijverzinsels. De normen in het Normenboekje zijn kort, bondig en eenvoudig beschreven.

Een groot gevaar, dat een jurylid echter **kan** bedreigen bij zijn "gelegenheidsarbeid" is een mogelijk **ongewild** gebrek aan objectiviteit. Meerdere malen per jaar beoordeelt hij/zij een aantal verenigingen die zij terug zien op het OLS. Hij/zij weet dat de vereniging hard gewerkt heeft om op het OLS goed voor de dag te komen en zijn dan mogelijkterwils compromisbereid.

In het Normenboekje wordt zeer vaak het woord "MOOI-STE" gebruikt en juist dit woord kan vaak aanleiding geven tot een subjectieve interpretatie. Wat de één mooi vindt hoeft de ander nog niet mooi te vinden, dit kan een kwestie van persoonlijke smaak zijn.

OLS-1991 in Brunssum: Jurylid bij hoofdtribune.

De taak van de jury op het OLS is geen gemakkelijke en dankbare taak en wij staan open voor mensen die het "beter" kunnen. In dit licht zie ik ook de uitspraak van Mevrouw Collaris tijdens haar toespraak bij gelegenheid van het Eerste Marketentstertreffen. Wij citeren: "Ook voor het OLS stellen wij het zeer op prijs dat vakbekwame mensen de taak van jurylid op zich nemen en niet een of andere freule die niets van het schutterswezen en/of normen afweet".

Mogen wij hieruit concluderen dat de jurycommissie en de jury niet vakbekwaam is? Laten wij U vertellen dat in het gehele juryteam van het OLS geen freule te bekennen is. Laten wij U ook vertellen dat de jurycommissie alle vertrouwen heeft in haar juryleden omdat wij te maken hebben met mensen en er is geen mens ter wereld, die volmaakt is.

Ter geruststelling van Mevrouw Collaris zij nog vermeld dat het juryteam voor de beoordeling van marketentsters op de laatste jaren van het OLS haar taak uitstekend heeft vervuld.

Ook uitspraken in de pers, waarin gesuggereerd wordt dat al tijdens de koffietafel door de juryleden wordt bepaald welke schutterijen in de prijzen zullen vallen, verwijst ik naar het rijk der fabeltjes.

Dit alles neemt niet weg dat er nog zeer veel verbeterd kan worden, doch wanneer wij beginnen met de **stringente** toepassing (en daar waar nodig wijziging en/of aanvulling door te geven aan de Normencommissie) van de bestaande normen binnen de aangesloten bonden, zal er veel gewonnen kunnen worden.

Vanzelfsprekend moet bezien worden of het binnen de mogelijkheden ligt een aantal instructiedagen (workshops) te organiseren voor de OLS-juryleden en te beginnen in die categorieën, die op dit moment de meeste aandacht verdienen. Dit is een zaak van organisatie en geld.

"Toekomstmuziek is muziek die nog gecomponeerd moet worden" (uit: Elke dag een treetje Toon Hermans).

Tjeu Kessels, secretaris OLS-jury.

MEDEDELINGEN SECRETARIAAT OLS-JURY:

- Op 21 of 28 maart 1992 is een bijeenkomst gepland voor **alle** bonds- en OLS-juryleden, die NIEUWE EXERCITIE beoordelen. Deze bijeenkomst vindt plaats in zaal Housmans te Montfort. Naast officials en juryleden ontvangen ook de commandanten van de pelotons "nieuwe" exercitie via hun verenigingssecretaris een uitnodiging voor deze bijeenkomst.
- Nieuwe reglementen Mars- en Solistenwedstrijden, Vendelzwaaien.**
Samen met de formulieren voor het OLS te Kelpen-Oler hebben alle verenigingssecretarissen een herzien reglement voor Mars- en Solistenwedstrijden en Vendelzwaaien ontvangen. Deze reglementen zijn reeds van toepassing voor het OLS te Kelpen-Oler 1992. De verenigingen, welke deelnemen aan de Mars- en/of Solistenwedstrijden tijdens dit OLS dienen het daarbijgevoegde informatieformulier vóór 15 mei 1992 in te sturen aan het secretariaat van de OLS-jury, Genoenhoflaan 51 - NL 6097 GE HEEL.

SCHUTTERIJEN EN SCHUTTERSGLIDEN V

– een inventarisatie uit 1900 –

Na een afwezigheid van twee edities, hervat ik bij deze weer de serie "Schutterijen en Schuttersgilden", 'een inventarisatie uit 1900'. Waar ging het ook al weer over? Op 19 februari 1900 schreef de toenmalige Rijksarchivaris Flament aan alle burgemeesters in Nederlands-Limburg een brief. In die brief werden de burgervaders verzocht een opgave te doen of er nog schutterijen en/of gilden in hun gemeenten waren. Zo ja, dan werd de burgemeester verzocht aan te geven of de schutterij/gilde nog roerende en/of onroerende goederen bezat. Waarom deze inventarisatie? Rijksarchivaris Flament was belast met het samenstellen van de Limburgse inzending naar de tentoonstelling "Anciennes Gildes et Corporations" te Luik.

De brieven die Flament terugkreeg van de burgemeesters, werden/worden behandeld in alfabetisch-lexicografische volgorde.

Obbicht en Papenhoven, ... Obbicht bezit eene Schutterij, genaamd St. Willibrordus. Reglement (oude) is niet meer, maar heeft U het soms niet gevonden in de archieven van 't kasteel?

Het oude vaandel is thans te Maastricht in 't Rijksmuseum. Meuleneers beschrijft het vaandel, door Herman Frans de Leerodt na 1738 geschonken, volgender wijze. Het bestaat uit zijden, afwisselende langwerpige witte en blauwe ruiten losanges. In het midden bevindt zich van weerszijden een medaillon op een waarvan staat de H. Willibrordus, patroon der kerk van Obbicht en der Schutterij, en op het ander het wapen van den graaf en zijner 2de echtgenote Maria Anna Schenck van Schmitburg, n.l. rechts in zilver: een klimmende, rechtsgewende, gekroonde leeuw van sabel, en links: een veld van sabel; een zilveren gesp (schenck); schildhouders; rechts een gouden leeuw, met opgeheven, gespleten staart, links een gouden griffioen; het gehele schild gedekt met een kroon met twee fleurons.

De vogel is zeer oud, doch zonder jaartal erop. Er is wel een ovaal schildje aan met '1636 Johannes Eiseler' erop. Verder zijn er zeer schoone platen aan, nog een van 1636 van Erhart Fric RH. (zie ook LS nr 7, pagina's 10 t/m 13).

Een 13-tal uit 1700, waaronder schoone van Baron van Bentinck (1711). Tot 1821 vind ik er platen aan en toen heeft zich die oude gilde een rusttijd gegund tot we den 1ste koning der schutterij weer zien verschijnen in 1875. Dit is over de schutterij. *2)

St. Odiliënberg, ... dat in deze gemeente geen schutterij bestaat noch bestaan heeft zoodat er geen zilverwerk en archieven des aangaande aanwezig zijn.

Ohé en Laak, ... dat in de gemeente Ohé en Laak geen archieven van oude gilden, schutterijen enz. aanwezig zijn.

Oirsbeek, ... dat in deze gemeente bestaan: te Oirsbeek-dorp, de St. Lambertusgilde of schutterij. Te Doenrade de St. Josephgilde of schutterij. Tot in het jaar 1850 was dit slechts eenen compagnie die in gemeld jaar in tweeën gesplitst heeft. Oude archieven zijn verloren geraakt en thans niet meer voorhanden. Beide hebben in hun bezit een zilveren vogel met platen, de oudste dateren te Oirsbeek uit 1660, 1661, 1663 en 1664, dan

van 1753, 1755, 1774, 1775, 1778 en 1788. De anderen van latere datum, in totaal 34. Te Doenrade totaal 26 platen. O.a. van 1750, 1806, 1803, 1818, de rest van latere datum, in 1850 met de vogel of platen gedeeld. Er bestaat nog een reglement uit omstreeks 1680, maar niemand weet thans in wiens bezit hetgeen is.

Ottersum, ... dat alhier geene oude gilden en schutterijen zijn, dat van de vroeger bestaan hebbende vereenigingen geen zilverwerk of oude archieven overgebleven zijn.

Oud-Valkenburg, ... dat alhier geene oude gilden of schutterijen zijn, nog bestaan hebben.

Oud-Vroenhoven, ... dat in deze gemeente geene schutterijen, noch zilverwerk of archieven bestaan.

St. Pieter, ... dat ik, toen ik Burgemeester ben geworden, geen zilverwerk aangaande de schutterij heb gevonden, maar naar gedane informatie vernomen heb dat het toenmalig gemeentebestuur het aan de kerk heeft ter bewaring gegeven voor versiering, dus zoudt U zich aan de Heer Pastoor moeten wenden, die zal U weten inlichtingen te geven.

Posterholt, ... de schutterij St. Mathias bestaat ongeveer 140 jaar. Zij heeft oude archieven en zilver; een vogel die van de oprichting dateert, 7 groote platen en 2 halve manen.

Ryckholt, ... dat alhier in deze gemeente geen oude gilden en schutterijen bestaan.

Rimburg, *1).

Roggel, ... dat alhier eene schutterij bestaat genaamd St. Petrus. Gilde, die in het bezit is van zilverwerk (platen) waarbij een haandje van ouden datum, andere oude archieven bezitten zij niet.

Roosteren, ... dat binnen deze gemeente geen schutterij bestaat; dat geen archieven voor zoover is na te gaan des aangaande te vinden zijn, dat wat haar zilverwerk aangaat nog een kleinigheid voorhanden is.

Roermond, *1).

Peter Korten, Weert.

Bron: Correspondentie Rijksarchivaris Flament uit 1900, RAL.

Noten:

*1) De burgemeesters van deze gemeenten reageerden niet op het verzoek van Rijksarchivaris Flament (zie ook LS nr 8, pagina's 12-13).

*2) De brief van Obbicht verhaalde nog over enkele andere opzoekingen die niets met de schutterij te maken hadden.

ADRESWIJZIGINGEN

Wijziging secretariaat St. Martinus-Linne in: G. Waayen, Plantsoenstraat 3, 6067 GH Linne. Tel. 04746-4321. Correspondentie-adres Schuttersgilde St. Sevenum wordt: J.P.E. Verhaag Schepersstraat 14, NL 5975 VV Sevenum. Tel. 04767-2983.

Wijziging secretariaat St. Martinus-Niel bij As in: Guido Molderez, Nieuweidestraat 16, 3668 As (Niel bij As). Tel. 011/657472.

TE KOOP

Grote partij hulzen voor buks kaliber 12 in zeer goede staat en aan gunstige prijs.
Bevragen: Schutterij St. Hubertus
Manestraat, Molenbeersel.
Tel. 011-701038 of 011-701106.

HET WEL EN WEE VAN EEN KLEINE SCHUTTERIJ

– schutterij St. Joseph-Sweykhuzen –

Op 26 januari j.l. werd de heer Jan Smits van schutterij St. Joseph- Sweykhuzen gehuldigd als schutsbroeder in de 'Edele Eed-broederschap van de Soevereine Orde van de Rode Leeuw van Limburg en de Heilige Sebastianus'. Zesendertig jaar lid, waarvan 32 in het bestuur, 25 jaar voorzitter, 29 jaar generaal en vijf keer koningschap waren reden te over om Jan de medaille op de borst te spelden.

Aan z'n zijde stond zijn vrouw Tily, als marketentster eveneens lid van schutterij St. Joseph. Ook zij werd onlangs onderscheiden, en wel met de medaille in zilver in de Orde van Oranje Nassau.

En natuurlijk ontbrak Jan Dols niet, secretaris van de schutterij, die vorig jaar reeds door hare majesteit werd geridderd. Reden te over om eens een praatje met de heren Smits en Dols te hebben. Daarbij stond niet zo zeer hun persoon als wel het wel en wee van een kleinere schutterij centraal.

Schutterij St. Joseph-Sweykhuzen, opgericht in 1906, telt 36 geüniformeerde leden, waarvan 13 in de drumband, 7 officieren en 16 geweerdragers. Wanneer men over deze schutterij spreekt, dringt zich bij menigeen de herinnering aan het geweldige Zuid-limburgs Federatiefeest van 1988 op. Verder maakt de vereniging in optochten steeds een goede indruk. Wat is het geheim van het succes?

Dols en Smits kijken elkaar even aan, denken na en geven dan enigszins aarzelend antwoord. 'Sweykhuzen is altijd al een kleine, hechte gemeenschap geweest, waar mensen bereid zijn iets voor elkaar te doen. Dat hebben we vooral tijdens het Zuid-limburgs Federatiefeest ondervonden. Naast de leden van de stuurgroep moet je dan vooral ook denken aan personen als Jean van Nunen en Will Zeelen die er vrolijk op los fotograferen of Rene Habets die om niet een nieuw vaandel maakte. Ook op de medewerking van pastoor kunnen we steeds rekenen.'

Onduidelijk blijft daarbij volgens beide heren of het de prettige sfeer binnen de schutterij is die overslaat op de gemeenschap, of dat de saamhorigheid binnen het dorp stimulerend op de onderlinge band binnen de schutterij werkt.

Drumband

Jan Dols, die behalve secretaris ook tamboer-maitre is, refereert in het bijzonder aan de drumband. 'We beschikken over een leuke groep jongeren die allen vrienden van elkaar zijn', zo merkt hij op. 'Na de repetitie leggen ze een kaartje. In de weekeinden gaan ze samen uit en tijdens de feesten blijven ze, zeker wanneer het gezellig is, met hun vriendinnen in de tent hangen.'

Jan Smits vult aan: 'Die sfeer wordt door het bestuur gekoesterd. Dit betekent echter niet dat we hen in de watten leggen. Ze dienen zich te gedragen en hun uniformen en instrumenten op orde te houden. Zonder discipline red je het binnen geen enkele vereniging. Dat geldt ook voor een schutterij. De knapen hebben dat begrepen en houden zich hieraan.'

Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst. Betekent dit dat St. Joseph naast een bloeiende ook een groeiende vereniging is?

Jan Dols krijgt weemoed in z'n stem: 'We teren, als zovelen in het schutterswezen, in hoofdzaak op aanwas uit traditionele schuttersfamilies. Weliswaar dragen de leden van de drumband af en toe een vriend aan als nieuw lid, maar dat houdt niet over. Een extra probleem in Sweykhuzen is, dat hier nogal wat 'import' woont, die bovendien op leeftijd is. Er heerst dus een gebrek aan jeugd die kan worden gerecrueteerd. Dit wordt versterkt door een bouwstop. Vele jonge Sweykhuzenaren zijn daarom genoodzaakt elders naar een woning om te zien.'

Imago

'Vroeger werd actief leden geworven', zo vult Jan Smits aan. 'Het negatieve imago van de schutterswereld, als zou het een dronkemansbende zijn, speelde ons echter parten. Gelukkig hebben we dat beeld met z'n allen inmiddels grotendeels weten te corrigeren. Dat blijkt naar mijn mening reeds uit het feit dat de feesten, zeker in Nederlands Zuid-Limburg, vele toeschouwers trekken.'

Dols en Smits leggen uit dat St. Joseph heel bewust aan verbetering van het imago heeft gewerkt. 'Over de discipline spraken we reeds', aldus het duo. 'Daarbij komt dat we, zeker binnen de eigen gemeenschap, steeds proberen om paraat te staan wanneer een beroep op ons wordt gedaan. Dat betekent weliswaar dat we ook buiten het schuttersseizoen regelmatig in het pak moeten, maar dat hebben we er graag voor over. Overigens mag dit niet de spuigaten uitlopen. Het moet geen last worden voor de leden'.

Een positief imago zal zeker bijdragen aan de bloei van het schutterswezen, maar is dat genoeg om de toekomst van een vereniging als St. Joseph- Sweykhuzen veilig te stellen?

'Neen', zo klinkt het antwoord van Jan en Jan in koor. 'We onderkennen dat ten volle en denken ook regelmatig over dit soort problemen hardop na. Een eenduidige oplossing hebben we echter nog niet weten te vinden. Misschien dat de tijd raad brengt.'

Bedreigingen

'Overigens wil ik opmerken dat niet alleen het krappe ledental een probleem vormt', zo gaat Dols verder. 'De financiën worden ook langzaamaan problematisch. Een schutterij kost geld, veel geld. Zo kochten we twee jaar geleden nieuwe uniformen voor de somma van fl. 69.000,-. Precies hetzelfde model, voor slechts enkele leden minder, kostte in 1974 nog fl. 28.000,-. Ruim een verdubbeling van de prijs dus. Ook instrumenten zijn duur. Voor enkele trommels moet je al snel fl. 10.000,- neertellen.'

Astronomische bedragen

'Nu hebben wij een geweldig Federatiefeest achter de rug', zo gaat hij verder, 'maar toch zie ik de toekomst met zorgen tegemoet. Wanneer de jongste berichten in de krant waar zijn, kost de organisatie in Kelpen-Oler om en nabij de fl. 600.000,-. Dat is een astronomisch bedrag. Het roept bij mij de vraag op hoe lang dat nog goed kan gaan. Het lijkt erop dat men steeds meer wil.'

Daarbij komt dat verschillende verenigingen in de meeste gemeenten elkaar in feite steeds meer gaan beconcurreren. De fanfare, voetbalclub, zangvereniging, middenstandsvereniging en zo voort en zo verder, zij allen organiseren steeds meer grote feesten, terwijl de normale burger een gulden toch maar één keer kan uitgeven. Natuurlijk wil iedereen het beste voor z'n eigen vereniging, maar op deze manier wordt het er niet makkelijker op.'

'En dan is er natuurlijk nog het loodprobleem', zo merkt Jan Smits nog op. 'Ook hieraan zullen we moeten werken, willen we de toekomst veiligstellen. Overigens zijn we enige tijd geleden in Koningsbosch op een schietconcorso voor windbuksen geweest. Daarbij werd op de traditionele schutters-'priskes' geschoten. Dat was heel aardig, maar of het dé oplossing is? Wie zal het zeggen?'

Blanco

Aan het einde van het gesprek komt nogmaals het probleem van ledenwerving ter sprake. 'Misschien moeten we de mensen in een buitenwijk van het nabij gelegen Geleen eens benaderen', aldus Jan Dols. 'In die buurten bestaan nog weinig verenigingen en wordt nauwelijks iets georganiseerd. Het zijn dus in feite 'blanco' personen die misschien een gewillig oor hebben.'

Jos Gerits, Spaubeek.

INSTALLATIE NIEUWE GENERAAL ST. JOSEPH-WAUBACH

Eén van de markante hoogtepunten in het afgelopen schuttersseizoen bij de Waubachse schutterij St. Joseph, was ongetwijfeld de installatie van Martin Eppels als nieuwe generaal. Deze gebeurtenis vond plaats op 14 en 15 september j.l. tijdens de zogenaamde Generaal Eppelsfeesten.

Voor het eerst sinds 1975, in dat jaar overleed op 96-jarige leeftijd na een lidmaatschap van 75 jaar onze legendarische generaal Johan Römken, heeft de schutterij weer een generaal in haar gelederen.

Het vinden van een waardige opvolger voor Johan Römken was geen sinecure. Zo iemand kon dan ook alleen maar gevonden worden in de persoon van de 51-jarige kolonel Martin Eppels. Per slot van rekening wordt men in een schutterij niet zó maar generaal. Men moet dit ambt ook waardig zijn en inhoud kunnen geven aan een dergelijke functie; de generaal is representatief voor de gehele vereniging.

In zijn ruim 30-jarig lidmaatschap, beheert Martin als penningmeester op sublieme en integere wijze reeds 25 jaar 'des verenigingsschatkist'.

Eenmaal in zijn lange schutterscarrière viel Martin de eer te beurt schutterskoning te worden; dat was in 1976. Jarenlang was hij vaandrig en commandant om na respectievelijk majoor en kolonel uiteindelijk generaal te worden. Martin Eppels is de vijfde generaal in het 103-jarige bestaan van de Waubachse schutterij; met dien verstande dat hij de eerste generaal is die fungeert in een exclusief gala-uniform, dat impliceert: groot tenue c.q. driekwart jas met epauletten van gouddraad en een steek met ahangende, witte haneveren.

Het aardige is dat de schutterij van Waubach nog in het bezit was van haar originele authentieke generaalsdegen, die dateert van rond 1900 en dus al 'mancher sturm überlebt' heeft! Martin Eppels draagt nu vol trots deze generaalsdegen. De kostbare degen is hiermede na jaren van inactiviteit ook weer functioneel.

Generaal Martin Eppels. Foto gemaakt op 30 oktober 1991 door Hoofdbureau Laura & Vereniging-Eijgelshoven.

De inauguratie van Martin Eppels vond plaats op zondag 15 september 1991 tijdens een ouderwets weidefeest, dat speciaal voor deze gelgenheid was georganiseerd. Op een in het dorp liggende weide van hoogstamfruitbomen, aanpalende bij een monumentale boerderij, was dit een uitermate unieke en geschikte locatie om een dergelijk evenement te houden.

Deze zogenaamde hoeswei met haar oude bomen zorgde voor een bijzonder mooie entourage en gaven zodoende een apart cachet aan dit generaalsfeest, waarbij ook diverse nostalgische spelen gehouden werden voor jeugd en volwassenen.

Tijdens de zéér druk bezochte receptie mocht 'D'r Eppels Tien', zoals men hem onder de 'hiezige' inwoners van Waubach pleegt te noemen, vele handjes schudden van alle bekenden uit de regio en de schutterswereld. Dat men in de schutterij een goede keuze heeft gemaakt met deze bevordering van Martin Eppels tot generaal bleek al op het allereerste bondsfeest waaraan D'r Tien deelnam. Hij schitterde in vol ornaat bij zijn debuut als generaal en sleepte meteen al een prijs in de wacht als mooiste generaal. Perspectief is er in ieder geval voor hem voldoende aanwezig om meer van dergelijke prijzen in de toekomst in de wacht te slepen.

Martin Evertz, Waubach.

SPEUREN IN HET VERLEDEN VAN SCHUTTERIJ ST. NICOLAAS-SUSTEREN

Intensief speurwerk van de secretaris van schutterij St. Nicolaas-Susteren, de heer H. Beckers, heeft onlangs enkele leuke successen opgeleverd.

Via een inwoner van Susteren kwam Beckers in het bezit van een foto (afbeelding A) van schutterij St. Nicolaas in 1928. Zoals het onderschrift aangeeft, werd de foto genomen bij gelegenheid van het 300-jarig bestaan van de schutterij. Te oordelen, moest er ook nog een artikel bij behoren.

Opmerkelijk feit is de koningsplaat uit 1787 die verkeerd is gedateerd, er staat "1087" op en is van "Joannes Horens van Deteren". Deze koningsplaat is overigens nog steeds in bezit van de schutterij. Mogelijk dat de tekst op dit koningszilver bewijst dat mensen uit Dieteren vroeger lid waren van schutterij St. Nicolaas toen Dieteren nog geen eigen schutterij kende.

Naast het artikel leverde het speurwerk ons een tweede interessante foto op (afbeelding B). Op deze foto zien we de vaandrig van de schutterij, koning Sjjang Hanssen en Keizer Antoon Weyzen.

Getroffen door de leuke resultaten van ons speuren, zijn we vastbesloten om het verleden van onze schutterij te herontdekken en U bij gelegenheid hiervan verslag te doen.

Drs. H. Beckers, secretaris St. Nicolaas-Susteren.

Foto A:

DONDERDAG 21 JUNI 1928. De schutterij St. Nicolaas te Susteren vierde dezer dagen haar 300-jarig bestaan. Een foto van het jubilerende bestuur der Schutterij en de feestcommissie.

Nieuwsgierig geworden, naar het artikel dat zou kunnen horen bij de foto, begon de speurtocht. De enige aanwijzing die Beckers bezat was, dat de foto afkomstig zou kunnen zijn uit het in deze streken veel gelezen tijdschrift de 'Katholieke Illustratie'. Een aantal archieven, die het blad misschien in hun verzameling zouden kunnen hebben, werden aangeschreven. Helaas, de poging was tevergeefs. Wel werd ons duidelijk dat omstreeks 1928 nog andere bladen verschenen die het Limburgse Schutterswezen een warm hart toedroegen. Zo was er de 'Brabantse Illustratie', 'Ons Zuiden' en het blad 'Limburg in Beeld'. Dit laatste blad is zeer zeldzaam.

Uiteindelijk bracht de Rijksuniversiteit Utrecht op 26 september uitkomst in het speurwerk. In het archief van het blad 'Limburg in Beeld' aldaar bleek in de tweede jaargang, nummer 38 van 21 juni 1928 het bewuste artikel aanwezig te zijn.

Het artikel beschrijft de geschiedenis van de schutterij en de stand van zaken in 1928, verder geeft het artikel een inventarisatie van het koningszilver (de inhoud van het artikel komt overeen met de tekst die Jolles gebruikt in de Publications de la Société Historique et Archéologique dans le Limbourg, tome LXXIII, 1937, bladzijden 64 en 65).

Foto B: De keizer, de koning en de vaandrig van de jubilerende schutterij St. Nicolaas te Susteren.

ONDER DE SCHIETBOOM

't Zandakkergerilde-Venray

Op 23 juni, tijdens de viering van de patroondag werden Martien en Harry Lenssen onderscheiden. Beide jubilarissen zijn telgen uit een roemruchte schuttersfamilie. Vader Piet Lenssen was erevoorzitter en heeft nu vier zonen bij de schutterij. Harrie, koning in 1975, is nu 25 jaar ongeuniformeerd meewerkend lid. Zijn broer Martien (55) is 40 jaar lid van St. Jan. Martien begon als tamboer/fluiter, van 1960-1965 was hij vaandeldrager, van 1970-1977 commandant, sekretaris van 1975-1979, penningmeester van 1982-1990, vanaf 1958 bekleedt Martien al een bestuursfunctie. Sinds 1977 is Martien Majoor. Van 1958-1987 was hij verder wapenmeester van de schutterij. Omdat Martien Lenssen 40 jaar lid is van de schutterij werd hij benoemd tot erelid van de schutterij met de daaraan verbonden rechten. De dag begon met een H. Mis in de St. Petrus Bandenkerk. Tijdens de Mis kreeg Harrie en Martien de Federatiespeld opgespeld door bondsvoorzitter Louis Litjens. 's Middags was er voor Martien Lenssen en diens familie een aangename verrassing. Loco-burgemeester, mevrouw Hoppenreijts-de Loo, spelde Martien de eremedaille in zilver op verbonden aan de Orde van Oranje Nassau.

Martien Lenssen krijgt de eremedaille in zilver.
Foto: Fotopersburo GLH (Giessen, Lommen, Hirdes B.V.)

De onderscheiding viel Martien ten deel voor zijn jarenlange inzet voor de Venrayse schutterij. Behalve voor de schutterij, zette Martien zich ook in voor de FNV.

Van deze vakbeweging is hij 40 jaar lid, waarvan vele jaren als propagandist.

Op zaterdag 16 november 1991 ontving Joep Krijnen (50) in de gotische zaal van het stadhuis van Brussel de zilveren medaille van de Orde van de Papegay. Deze onderscheiding, die te vergelijken is met de Orde van de Rode Leeuw van Limburg, werd Joep opgespeld door Marc de Schrijver van de Conventie der Schuttersgilden namens grootmeester Daniël Graaf le Grelle. Joep Krijnen zet zich al jaren in voor schutterijen, hij is voorzitter en keizer van 't Zandakkergerilde. Verder is hij vice-voorzitter van de schuttersbond Juliana en lid van de Eerste Roos van de Aloude Krans te Antwerpen. Deze orde, die in 1975 is ingesteld, telt onder haar gedekoreerden meer mensen uit het Limburgse Schutterswezen (o.a. Leo Jans en Bob Degol).

ZLSB

Op zaterdag 23 november 1991 hield de ZLSB haar algemene ledenvergadering te Mheer. Uit de overladen agenda haalden we de volgende punten:

= Jury en beoordeling: Daarin kwam in de vergadering vooral naar voren dat de medailles in de meeste gevallen niet overeenkomstig de discipline waren waarvoor men uittreedt. Als voorbeeld werden genoemd de medailles van de koninginnen, marketentsters en de bielemannen. Nog steeds ontvangen deze personen medailles met afbeeldingen van majorettes, tamboers en schutters. De schutterijen, aangesloten bij de ZLSB, werden dringend verzocht in de toekomst meer zorg te besteden aan de uitvoering van de medailles. Voor wat betreft de beoordelingsnormen werd verwezen naar het Normenboekje.

= Wijziging statuten en huishoudelijk reglement. De zinsnede in artikel 10 lid 1a van de statuten "manlijke meerderjarige personen" wordt gewijzigd in "meerderjarige personen". Hieruit concludeerde de vergadering terecht dat vrouwelijke leden in het bondsbestuur zitting kunnen hebben.

Voor wat betreft artikel 14 lid 3 van het huishoudelijk reglement (boete wegens het niet verschijnen van een schutterij op bondsschuttersfeesten) ging de vergadering accoord met het voorstel om de boete te verhogen tot f 2500,-. De hoogte van de boete zal worden vastgesteld door een arbitragecommissie.

= Leeftijd bondsbestuurlid.

Bondsbestuurleden die 65 jaar zijn kunnen zich niet meer herkiesbaar stellen. Bestuursleden die bijvoorbeeld op hun 64e zijn herbenoemd, voltooien hun bestuursperiode.

Bondskampioenschap 1991 schuttersbond Juliana

Na het succes van 1990, toen Th. Rutten van schutterij St. Jan-Grubbenvorst met 1391 schoten bondskampioen werd, mocht schutterij St. Jan de organisatie in 1991 op zich nemen. Op zaterdag 31 augustus was het dan zover, 110 schutters maakten zich op voor de strijd. Iedereen herinnerde zich 1990 nog, toen men vijf dagen moest terug komen om een winnaar te krijgen. Al spoedig bleek dat het dit jaar sneller zou verlopen.

Diverse goede schutters moesten vroegtijdig de strijd opgeven. Tegen het einde van de lange middag was het opnieuw Th. Rutten die overbleef. Met 164 schoten was hij opnieuw kampioen van de schuttersbond Juliana.

Een mooi succes voor deze schutter en zijn beide buksmeesters G. Versleijen en W. Willemsen. Deze laatsten zorgden voor voor het perfecte materiaal. De organisatie van het kampioenschap was in handen van het bondsbestuur.

De overige uitslagen waren:

A-klasse	2. J. Wijnands	van St. Barbara-Reuver
	3. G. Mooren	van Wilhelmina-Horst
B-klasse	1. A. Deijkers	van St. Barbara-Reuver
	2. A. Aben	van St. Barbara-Reuver
	3. M. te Baers	van Wilhelmina-Horst
C-klasse	1. M. Kunzeler	van St. Hubertus-Beringe
	2. L. Verhaeg	van St. Sebastianus-Sevenum
	3. G. Geurts	van St. Antonius & Petrus-Baarlo
D-klasse	1. J. v.d. Heuvel	van Wilhelmina-Horst
	2. L. Kessels	van St. Hubertus-Beringe
	3. Mevr. Giesberts	van St. Hubertus-Beringe
Jeugd	Wendy van Issum	van Wilhelmina-Horst

J.N.P. Sijben, secretaris St. Jan-Grubbenvorst.

St. Stephanus-Dieteren

Burgemeester van Mierlo van Susteren speldt onze keizer Math Slangen de koninklijke onderscheiding in zilver verbonden aan de Orde van Oranje Nassau op. Math Slangen ontving de koninklijke onderscheiding op 31 augustus b.g.v. zijn 40-jarig lidmaatschap en 25-jarig keizerschap van onze schutterij.

Subsidie I

Dat het samenvoegen van gemeenten ook pijnlijke kantelen kan hebben, ervoer schutterij St. Anna-Merum onlangs. Kon de schutterij in de voormalige gemeente Herten rekenen op een jaarlijkse subsidie van Hfl 4000, in het Roermond van na de herindeling wordt dat jaarlijkse bedrag in drie jaar afgebouwd tot Hfl 800.

Ook de overige schutterijen uit 'Groot-Roermond' worden niet gespaard in de bezuinigingsdrijf van de gemeente.

St. Sebastianus-Margraten

Margraten dankt haar bekendheid vooral aan het Amerikaanse kerkhof. De vriendschap die Margraten heeft met Amerika, werd op 1 december geaccentueerd door de onthulling van een kunstwerk door Deputé Kockelkorn en de vertegenwoordiger van de Amerikaanse ambassade in Nederland Arthur S. Berger. Burgemeester Kaiser van Margraten zag in het beeld de handen van twee landen die samen een brug naar elkaar vormen. Op bijzonder goede wijze luisterde schutterij St. Sebastianus de plechtigheid op.

St. Gregorius de Grote-Brunssum

Op 4 december vieren de mijnwerkers, artilleristen, brandweerlieden en de schutterijen, die Sint Barbara als hun schutspatroon kennen, feest. Elk jaar weer wordt schutterij St. Gregorius de Grote uitgenodigd om op het complex van Afcen in Brunssum enkele kanonschoten te komen afgeven. In aanwezigheid van Afcen-militairen uit alle NAVO-landen kweet de schutterij zich van haar taak.

Subsidie II

Het in 1991 heropgerichte St. Landricusgilde-Echt mag van de gemeente een startsubsidie tegemoet zien van maar liefst Hfl 1000. Dat de werkelijke opstartkosten 35x groter zijn, is bij de gemeente genoegzaam bekend. Het zou billijk zijn om het gilde een startsubsidie toe te kennen die gelijk is aan het bedrag dat elke Echter schutterij jaarlijks ontvangt (Hfl 3500).

Schutterijen en tradities in: Kijk op Kinrooi

De VVV-Infodienst Kinrooi publiceerde eind 1991 een kijkboek met de toepasselijke titel 'Kijk op Kinrooi'. Dit naar aanleiding van 20 jaar fusiegemeente.

Het boek omvat vier hoofdstukken: Bouwkundig erfgoed - Natuur en landschap - Recreatie en ontspanning - 20 jaar fusiegemeente.

In het gedeelte over Recreatie en ontspanning werd ruime aandacht besteed aan het schutterswezen. Kinrooi telt immers nog acht actieve schutterijen. Men koos hiervoor foto's van de meeste verenigingen: een foto van het 'vlaggedraaien' tijdens het 'putvegen' en een van het Malbroekproces (beiden St. Martinus-Kessenich). Verder de OLS-winnaars 1970 (St. Ambrosius-Kinrooi), groepsfoto's van de Breidelzonen en St. Martinus-Kessenich, St. Martinus-Kinrooi (met de stuurgroep

OLS-1987), St. Lambertus-Molenbeersel en de optocht van St. Servatius-Raam (OLS-Stramproy).

Het boek kost 800 Belgische Franks en is te verkrijgen bij de VVV-Infodienst Kinrooi Maasstraat 82 bus 3 - 3640 Kinrooi. Tel. 011-564736.

Onlangs gaf de VVV ook een nieuwe kleurenfolder uit waarin ook een foto van de schutterij (Bondskoningschieten 1991) werd opgenomen. De folder is gratis te bekomen.

Tijdens de 'dagtrips voor groepen' biedt de VVV ook de mogelijkheid aan om een schutterij te bezoeken alsook het 'Limburgs SchutterijenMuseum in Stramproy.

Werner Smet.

Subsidie III

De eveneens in 1991 heropgerichte schutterij St. Aldegundis-Buggenum kan van de gemeente Haelen een subsidie tegemoet zien van Hfl 2500. De schutterij zal het bedrag besteden voor de aanschaf van nieuwe uniformen. De nieuwe uniformen (gilde-uitmonstering) gaan in totaal Hfl 26.000 kosten.

St. Paulus-Epen

Schutterij St. Paulus had een goed schuttersjaar. Op de schuttersfeesten van de ZLSB behaalde de schutterij maar liefst 48 prijzen, waaronder verschillende ere-prijzen. Op alle bondsfeesten zelfs de ere-prijs voor defilé. De drumband promoveerde naar de eredivisie, ook de schutters hebben zich op alle feesten in de prijzen geschoten.

Bij het kampioenschap van de Grote Heerlijkheid Wittem, werd Jo Mordang kampioen, George Mordant werd vice-kampioen. Bij het drietalschieten ging de eerste en tweede prijs naar Epen. De heer Fr. Notermans behaalde het erekruis tijdens het bondsfeest in Margraten.

De drie jongste leden van de schutterij als misdienaar tijdens de jubileummis.

Het koningsvogelschieten, één van de jaarlijkse hoogtenpunten van onze schutterij, werd een strijd van leven op dood; bij het 191ste schot was het grenadier Frank Bessems die de laatste resten van de vogel naar beneden wist te halen. Het Toeristenkoningschieten werd gewonnen door de heer H. Wittekoek.

Tijdens de jaarvergadering op 25 januari (feestdag van St. Paulus bekering), werd een minuut stilte in acht genomen voor het verlies van onze generaal Leo Mordant. Voorzitter Mordant stelde dat ons gewaardeerd lid Leo Mordant steeds daar was waar onze schutterij hem nodig had. Maar liefst 54 jaar stond Leo klaar voor zijn schutterij; Dat hij moge rusten in vrede.

Tijdens de vergadering werd Luitenant-Kolonel Jef Notermans bevorderd tot generaal, tamboer Jef Vluggen werd benoemd tot officier Tweede Luitenant (Jef was 32 jaar lang tamboer van de drumband).

De heren Jac Bessems en Guil Locht zullen in juni gehuldigd worden voor hun 25-jarig lidmaatschap. De heren Bert Jahea, Harold Bessems, Franc Notermans, Jef Voncken, Hub Schrynmaker, Robert Schijns en Michel Blezer worden dan gehuldigd voor hun 12½-jarig lidmaatschap.

Ook bij de processie, de Schuttersmis met Dodenherdenking, de rondgang door ons dorp en bij tal van opluisteringen binnen en buiten ons dorp was de schutterij voltallig aanwezig.

J. Vandeberg.

St. Gertrudis-Amstenrade

Tijdens het Hemelvaartweekeinde van 28 mei t/m 1 juni 1992 organiseert St. Gertrudis haar vijfjaarlijkse bondschuttersfeest. Op zich geen rede om een uitvoerig artikel in dit blad te plaatsen, ware het niet dat de schutterij een oud gebruik in ere wil herstellen.

Enkele, in de geschiedenis van de schutterij geïnteresseerde leden van de vereniging, lazen regelmatig in oude stukken dat de vroegere schuttersfeesten altijd een kleurrijke mix waren van schutterswedstrijden, het schieten op de vogel, muziek, dans, wagenspelen, verhalenvertellers en volksballades. De historicus Welters noemt het terecht een 'spiegel van het volksleven'.

Ofschoon bij de huidige schuttersfeesten nog steeds een aantal van deze elementen aanwezig zijn, heeft de Amstenraadse sjötterie nu het plan opgevat om naast de bestaande feestactiviteiten het wagenspel of toneel weer toe te voegen aan het schuttersfeest. Men wil dit doen op een eigentijdse manier, maar in de sfeer van de oude traditie.

In samenwerking met de plaatselijke dialect-toneelvereniging 'Ongeros', werden de ideeën uitgewerkt. No Andriolo, bekend van het dialect-toneel en lid van 'Ongeros', schreef samen met Jan Meijers en Jo Leunissen (twee leden van de schutterij) een aangepast Limburgs toneelstuk over het dorp, de schutterij, de schutterswei, het vogelschieten en de schutterskoning. Het is een kluchtig blijspel geworden zowel passend in 1992 als in de eeuwen-oude schutterstraditie.

Op donderdagavond 28 mei en maandagavond 1 juni wordt in de feesttent van schutterij St. Gertrudis dit blijspel opgevoerd, dat als titel meekreeg: "D'r Schampschueet".

Voor meer informatie kunt U terecht bij de secretaris van St. Gertrudis-Amstenrade, Mat Roberts (04492-4355).

St. Rosa-Sittard

In navolging van diverse andere schutterijen beschikt nu ook schutterij St. Rosa over een eigen miniatuur standbeeld. Voor de vervaardiging van het houten beeldje stond Hans van Dalen model. Het beeldje werd gemaakt door Lei Baggen uit Oud-Geleen. Voorlopig pronkt de Sittardse Sjöt nog naast het beeldje van schutterij Marcellinus en Petrus-Geleen in de huiskamer van schutterijvoorzitter Wil Pastwa.

Gebroederlijk staan ze naast elkaar. Links de Sjöt van St. Rosa en rechts die van HH Marcellinus en Petrus uit Geleen. Foto: Ermindo Armino-Sittard.

Een grote wens voor veel Sittardenaren zou in vervulling gaan als de gemeente bij het eerste lustrumfeest van St. Rosa een echt standbeeld in de binnenstad van Sittard zou onthullen.

Marketentsters

Er is een firma uit Oostenrijk die reageerde op de uitspraak als zouden er geen kraantjes meer te krijgen zijn voor marketentstervaatjes. Welnu, ze zijn er nog wel degelijk. Nadere informatie verstrekt schutterij St. Rosa Postbus 347 6130 AH Sittard.

Uitdrukking

Maas & Roerbode 25-4-1947, m.b.t. schutterij St. Christoffel-Roermond. Van dienstschutten naar vrijwillige schutten ofwel van plicht naar afleiding.

Nieuwe moderator OLS-Federatie

Mgr. René Maessen, vicarus-generaal van het Bisdom Roermond is de nieuwe moderator van de OLS-Federatie. Mgr. Maessen volgt als zodanig Mgr. Wiel Heuvelmans op die terugtreedt om gezondheidsredenen. Deken Heuvelmans (65) keert terug naar zijn geboortedorp Panningen.

Bree, 26 januari 1992, Mgr. R. Maessen.

Het kerkbestuur van de Christoffelparochie in Roermond is reeds drukdoende om mgr. Heuvelmans een groots afscheid met een pontificale hoogmis en een receptie aan te bieden op zondag 3 mei a.s.

Bielemantreffen 1992

Op zaterdag 11 april zal schutterij St. Anna-Maasbree een Bielemantreffen organiseren. Naast bielemannen kunnen ook sappeurs aan dit treffen deelnemen.

Toen de bielemannen van St. Anna als overwinnaars van het vorige treffen uit de bus kwamen, werd besloten dit gebeuren in 1992 nog groter op te zetten.

Een schuttersoptocht door de kern van Maasbree, waaraan naast bielemannen en sappeurs ook nog enkele schutterijen deelnemen, zal dit treffen openen.

Programma:

15.30 u Ontvangst deelnemers in feestzaal Niëns.

16.15 u Vertrek optocht door Maasbree.

17.00 u Officiële opening Bielemantreffen door burgemeester C. van Berkel.

17.15 - 19.00 u Verbroederingsfeest alle deelnemers.

19.00 u Aanvang wedstrijden voor bielemannen en sappeurs (voor de begeleidende dames van de deelnemers zal er een alternatieve wedstrijd zijn).

Alle deelnemers ontvangen na afloop een oorkonde. Blaaskapel 'De Habbekratsers' uit Maasbree zal dit gebeuren muzikaal opluisteren.

Bielemannen en sappeurs die nog aan dit treffen willen deelnemen, kunnen zich nog opgeven tot 30 maart bij schutterij St. Anna p/a Laar 5 5993 RB Maasbree, Tel. 04765-2061.

St. Petrus-Kelpen Oler

Omroep Limburgverslaggevers Lei Meisen en Nico Jessen gaven de achteropschut van Schutterij St. Petrus-Kelpen Oler, Frits Jeurninck, tijdens het OLS-1991 de naam "D'n Iesheilige". Dat de naam "D'n Iesheilige" tijdens de carnaval in Kelpen-Oler een vervolg zou krijgen was ons bekend. Dat er een echt straatnaambord onthuld zou worden, was zelfs voor Frits een complete verrassing. Het straatnaambord werd gepresenteerd op 25 januari tijdens de bonte avond van de Carnavalsvereniging De Kujeldreijers. Vol trots toonde Frits Jeurninck daar 'zijn' straatnaambord in aanwezigheid van velen, waaronder schutterijvoorzitter Chris Corsten en burge-meester Max-van Veen.

De officiële onthulling van het straatnaambord vond plaats op 22 februari. Frits bij zijn straatnaambord.

Ooievaars opgelet!

Wij hebben Uw hulp nodig. Als U een schutterij eens echt wil verrassen, dan is Uw hulp dringend gewenst vlak vóór het feest van de patroonheilige van een schutterij. Lees en volg het voorbeeld van schuttersgilde St. Antonius-Well.

Op 10 januari 1992 werd Geert Zegers geboren. Geert is het zontje van het Wellse koningspaar Piet Zegers en Gertie Eickmans.

Op 17 januari (viering van de patroonheilige St. Antonius) trok het hele St. Antoniusgilde met slaande trom uit om koningskind Geert naar de kerk te begeleiden. In de kerk verrichtte pastoor en gildepriester G. Maessen de doopplechtigheid. Voor koningszoon Geert was een doopkleed gemaakt van dezelfde stof als het koningnekleed.

Voor zover we konden nagaan is de doop van een koningskind op de naamdag van St. Antonius een primuur; althans bij gilde St. Antonius-Well.

Eerste Marketentstertreffen (vervolg)

Zoals reeds eerder bekendgesteld in LS nummer 13, zal op zondag 22 maart a.s. een diaklankbeeld gepresenteerd worden van het Eerste Marketentstertreffen. Het diaklankbeeld is samengesteld door en zal gepresenteerd worden door Wil Zeelen en Jean van Nunen. De presentatie vindt plaats in het Kunderhoes (Hogeweg 74) in Voerendaal, aanvang 14.00 uur. Entree Hfl 2,50. Iedereen is welkom. Nadere informatie bij Marlies Hoen 04406-13312.

WIJ FELICITEREN

Gouden bruiloft

Op maandag 30 december vierden Albert en Mien Collaris van schutterij Kon. Wilhelmina-Nieuwenhagen hun gouden huwelijksfeest. Albert is de generaal van schutterij Kon. Wilhelmina. Vele gasten waren naar gemeenschapshuis 'Het Strätötje' gekomen om het gouden paar en hun familie te feliciteren. Tijdens de receptie kreeg Albert Collaris de medaille in goud met kroontje van de OLS-Federatie.

Een trots toekijkende zoon Jos Collaris werd even later volkomen verrast toen hem de zilveren medaille voor 25 jaar lidmaatschap ten deel viel.

Koninklijke onderscheidingen

P. J. Jennissen (64), voorzitter van schutterij St. Antonius-Slek Echt, ontving op 17 januari uit handen van burgemeester Janssen de zilveren medaille van de Orde van Oranje Nassau.

De heer Jennissen is sinds 1946 lid van schutterij St. Antonius-Slek Echt. Sinds 1957 is hij voorzitter van deze schutterij.

Mevrouw Lily Smits, marketentster van schutterrij St. Joseph-Sweykhuisen, ontving onlangs de zilveren medaille in de Orde van Oranje Nassau.

Nol Lammeretz-Orde

Tijdens het patroonsfeest van de Stadsschutterij St. Sebastianus-Heerlen kreeg Rob de Vries de Nol Lammeretz-Orde opgespeld vanwege het feit dat hij zich in het afgelopen jaar bijzonder verdienstelijk heeft gemaakt voor schutterij St. Sebastianus-Heerlen.

JUBILARISSEN

12½-jarig lidmaatschap

P. Frissen	St. Martinus-Houthem
A. Roeloffzen	St. Martinus-Houthem
R. Schrooders	St. Martinus-Houthem
Wiel Driessen	St. Gertrudis-Amstenrade
René van Hooff	St. Gertrudis-Amstenrade
Jan Meyers	St. Gertrudis-Amstenrade
Herman Schmink	St. Gertrudis-Amstenrade
Jos Temmink	St. Gertrudis-Amstenrade
Pierre Thijssen	St. Gertrudis-Amstenrade

25-jarig lidmaatschap

A.J.H. Kockelkoren	St. Sebastianus-Mechelen
Jos v. Mei (Roberts)	St. Gertrudis-Amstenrade
Hans Jacobs	St. Gertrudis-Amstenrade

december

Jos M.A. Collaris	Kon. Wilhelmina-Nieuwenhagen
G.W. Meisen	St. Jan-Nieuwstadt
F.M. Scheepers	St. Jan-Baexem
G.C. Linssen	St. Jan-Baexem
J. Crins	St. Cornelius-Swartbroek
F.P.Th. van Eyk	St. Lucie-Nederweert
W. v.d. Warreburg	St. Lucie-Nederweert
P. Horion	St. Nicol. & St. Anton.-Budel

januari

J.M.J. Baadjou	St. Sebastianus-Klimmen
A.G.E.M. v. Summeren	St. Sebastianus-Klimmen

A.M.H. Deckers	St. Michaël-Thorn
L.G.G. Janssen	St. Barbara-Leveroy
P.J.H. Geelen	St. Sebastianus-Eil
Jan van Krevel	St. Sebastianus-Heerlen
Henk Colin	St. Sebastianus-Heerlen
J.H.H. Sevriens	St. Antonius-Slek Echt
Th.H.M. van Kempen	St. Antonius-Slek Echt
H.J.M. Vranken	St. Antonius-Slek Echt
Toon J.H.B. Vaas	St. Sebastianus-Laar
Peter L. Strijbos	St. Sebastianus-Laar
M.H. Cober	St. Ansfried-Thorn
J.L. Willems	St. Sebastianus-Mheer
M. Thijs	St. Harl. & Rel.-Ellikom
J. Truyen	St. Harl. & Rel.-Ellikom
J.H.A. Peters	St. Michaël-Thorn
W.H. Storm	St. Michaël-Thorn

40-jarig lidmaatschap

J.J.M. Tonnaer	St. Ansfried-Thorn
Neer Scheepers	St. Sebastianus-Laar
C.P.J. Tunissen	St. Sebastianus-Eil
W.J.G. Leunissen	St. Sebastianus-Klimmen
M.J.L. Lindelauf	St. Sebastianus-Mechelen
André Meyers	St. Gertrudis-Amstenrade
Zef Quaedackers	St. Gertrudis-Amstenrade
Jan v. Cep (Roberts)	St. Gertrudis-Amstenrade
Lei Verbeek	St. Gertrudis-Amstenrade
Harry Voncken	St. Gertrudis-Amstenrade
H.M.P. Janssen	De Nobele-Valkenburg

45-jarig lidmaatschap

G. A. Collaris	Kon. Wilhelmina-Nieuwenhagen
M.A. van Rijt	St. Agatha-Haelen

55-jarig lidmaatschap

G.F.C. Thoolen	St. Antonius-Slek Echt
Wiel Kruitwagen	St. Gertrudis-Amstenrade
Mei Roberts	St. Gertrudis-Amstenrade

65-jarig lidmaatschap

Cep Roberts	St. Gertrudis-Amstenrade
-------------	--------------------------

N.B. Receptie jubilarissen schutterij St. Gertrudis-Amstenrade op 30 mei van 19.30-21.00 uur.

Orde van de Rode Leeuw van Limburg en de H. Sebastianus

Tijdens een Eucharistieviering in Bree werden op zondag 26 januari de navolgende personen opgenomen als schutsbroeder:

Bèr Bidlot van St. Joris-Wessem
 Wiel Corten van St. Salvius-Limbricht
 Mathieu Craeghs van St. Martinus-Kessenich
 Christ Driessen van St. Sebastianus-Eil
 Mathieu Hoenen van St. Hubertus-Ubachsberg
 Karel Franken van St. Sebastianus-Eys
 René Maessen van St. Martinus-Niel bij As
 Paul Palmen van St. Lambertus-Broeksittard
 Frits Rutten van St. Thomas van Aquino-Blerick
 Jan Smits van St. Joseph-Sweykhuisen
 Hugo Steyls van St. Jozef-Oud Winterslag
 Als officier werden opgenomen:
 Hermann-Josef Kroll-Schlüter uit Warstein-Belecke (D) en Jan Even, penningmeester van de EGS.
 Als Groot-Prior - Commandeur is benoemd:
 Mgr Renee Maessen, Vicaris-Generaal van het Bisdóm Roermond.

Bèr Bidlot

Wiel Corten

Mathieu Craeghs

Christ Driessen

Karel Franken

Mathieu Hoenen

René Maessen

Paul Palmen

Jan Smits

Hugo Steyls

H.J. Kroll-Schlüter

Jan Even

Mogelijk verplaatsing inauguratieplaats.

De OLS-Federatie meldt ons dat het scholencomplex, waar sedert enkele jaren de plechtige opname geschiedt in de Orde van de Rode Leeuw, gesloopt zal worden. Alleen de kerk zal blijven staan. Mogelijk dat daardoor de plechtigheid in de toekomst ergens anders gehouden moet worden. De directeur van het St. Augustinusinstituut in Bree ziet graag dat de plechtigheid ook in de toekomst in zijn kerk plaatsvindt. Mogelijkheden voor een receptie zijn in de directe omgeving van de kerk voldoende voorhanden.

Indien Bree komt te vervallen als inauguratieplaats van de Orde van de Rode Leeuw, zo zagen diverse bestuursleden van de OLS-Federatie graag dat de plechtigheid in de toekomst blijft plaatsvinden in België. Evenals enkele jaren geleden wordt ook nu weer Maasmehelen als mogelijke plaats genoemd.

Schutterij St. Catharina-Stramproy maakt zich sterk om de plechtigheid in de toekomst in Stramproy te laten plaatsvinden. Volgens schutterijsecretaris Jan Kessels is het elk jaar weer een hele opgave voor zijn schutterij om al het materiaal dat benodigd is voor de plechtigheid ter plaatse te krijgen.

Ook vernamen wij meermalen de wens om de plechtigheid elk jaar door een andere schuttersbond te laten organiseren in een kerk binnen die bond.

Verplaatsing datum inauguratie

Ondanks de aanvankelijk geplande datum van 19 januari, vond de inauguratie dit jaar plaats op 26 januari. Het kapittel van de Orde had tot deze wijziging besloten om meer schutterijen in de gelegenheid te stellen de plechtigheid bij te wonen. Tot dit jaar was het voor schutterijen die als patroonheilige de H. Sebastianus kennen bijna niet mogelijk aan de plechtigheid deel te nemen.

TOEKENNEN VAN OLS-ONDERSCHIEDINGEN

De OLS-Federatie wil aan een OLS-onderscheiding die waarde toekennen die het verdient. Het is gebruikelijk dat bij een 25-jarig lidmaatschap van een lid van de schutterij een OLS-medaille in zilver wordt aangevraagd. Bij een 40-jarig lidmaatschap wordt een gouden medaille aangevraagd en bij 50 of meer jaren lidmaatschap krijgt men een gouden medaille met kroontje, of de reeds in het bezit zijnde gouden medaille wordt opgepoetst en voorzien van een nieuw lint en een gouden kroontje. Daarnaast worden in dezelfde verhoudingen ook de OLS-spelden toegekend, dit geschiedt echter naar voorkeur van de verenigingen zelf.

Er doen zich de laatste tijd veelvuldig gevallen voor, waarbij bijvoorbeeld voor een 5-jarig lidmaatschap al een zilveren OLS-medaille wordt aangevraagd, of bij een 25-jarig lidmaatschap reeds een gouden medaille. Dat door deze praktijken de OLS-medailles aan waarde verliezen, moge duidelijk zijn.

Het bestuur van de OLS-Federatie verzoekt schutterijbesturen en bondsbesturen nauwlettend toe te zien dat de gestelde normen voor het verstrekken van OLS-medailles strikt in acht worden genomen.

Nagekomen bericht van de secretaris OLS-Jury:

Het 'groepsvendelen' staat niet vermeld op de formulieren die de secretarissen van de verenigingen toegestuurd hebben gekregen. Door zorg van de secretaris OLS-Jury zal dit gecorrigeerd worden.

INHOUDSOPGAVE

<i>Artikel</i>	<i>pag.</i>
Colofon + voorwoord	1
Schutterij Wilhelmina-Hingen	2
Loflied ter ere van de schutterij van Kessenich	2
Schutterij St. George-Simpelveld, anno 1442	3
Europees Schutters Treffen - GENK 1992	5
Valkenburgse schutter op één dag driemaal onderscheiden	6
Een marketenster blikt terug ...	7
St. Sebastianus-Heerlen installeerde 4 marketentsters	8
Wij gedenken	8
Kelpen-Oler, de thuisplaats van schutterij St. Petrus	9
De Sint Martinusschuttersgilde(n) van Dilsen	12
Krantekoppen	13
St. Antonius-Stramproy - Anno 1475	14
St. Sebastianus-Mheer - 425 jaar	15
Schutterswezen op St. Martinustoonstelling te Weert	15
Schutterszilver in de Roerstreek (2) - St. Martinus-Vlodrop	16
Het Limburgs Bondscontingent (1)	20
Vorbereidingen Zuid-Limburgs Federatiefeest 1992 in volle gang	22
Agenda	22
Stichting S.A.S.	23
Schutterijen en Schuttersgilden V	25
Adreswijzigingen	25
Het wel en wee van een kleine schutterij	26
Installatie nieuwe generaal St. Joseph-Waubach	27
Speuren in het verleden van schutterij St. Nicolaas	
Susteren	28
Onder de schietboom	29
Wij feliciteren	33
Inhoudsopgave	36
Redactie	36

REDACTIE

- ★ Hoofdredacteur/Algemeen coördinator Nederland: Wim Pijpers Brouwerslaan 25 6093 GG Heythuysen; Tel. 04749-2868.
- ★ Algemeen coördinator België: Drs. Jan Gerits Groenstraat 56 3941 Eksel; Tel. 011-732960.
- ★ Schuttersbonden Berg en Dal, St. Gerardus-Amsterrade en Zuid-Limburgse Schuttersbond: Drs. Jos Gerits Soppestraat 12 6176 AM Spaubeek; Tel. 04493-2296.
- ★ Schuttersbonden Eendracht Maakt Macht en Juliana: Piet Hermans Hegstraat 13 6001 EW Weert; Tel. 04950-44548.
- ★ Schuttersbonden De Maasvallei en Maas & Kempen: Werner Smet Breeërsteenweg 124 3640 Kinrooi; Tel. 011-563132.
- ★ Schuttersbond Eendracht Born-Echt en Midden-Limburgse Schuttersbond: Drs. Jean Walraven Borgeind 21 6041 AP Roermond; Tel. 04750-18124.
- ★ Correspondent Z.L.S.B.: Fred Louwen Baron de Selysstraat 15 6301 JZ Valkenburg; Tel. 04406-42322.
- ★ Correspondent Schuttersbond Eendracht Born-Echt e.o.: Cor Voorter Maj. Evanslaan 1 6114 KR Susteren; Tel. 04499-1539.

**BIJLAGEN: LIMBURGSE
SCHUTTERSAGENDA 1992**
+
AUTOSTICKER OLS-1992

LAAT KICKEN NAAR UW BANDEN KIJKEN

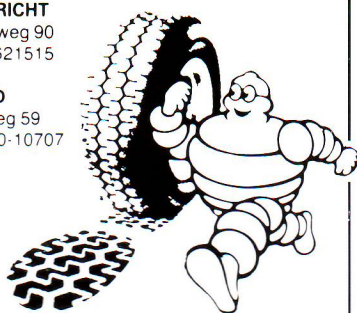
Bandenspecialist
KICKEN b.v.

VOERENDAAL
Valkenburgerweg 41
tel 045-751700

MAASTRICHT
Bemelerweg 90
tel 043-621515

TEGELEN
Kaldenkerkerweg 96
tel 077-33433

SITTARD
Bergerweg 59
tel 04490-10707

LAARZEN LAARZEN LA
SCHOENEN SCHOENEN
BATONS BATONS BATC
POMPONS POMPON
UNIFORMSCHOENEN
DANSSCHOENEN DAN
HISTORISCHE-SCHOEN
INSTEPSCHOENEN IN
OVERSCHOENEN OV
HANDSCHOENEN HANI
OPERA-OPERETTE-SCI
VAN BEERS B.V.
SCHOENFABRIEK
Mgr. Volkerstr. 33, 5171 JM Kaatsheuvel
Tel.: 04167-72254, b.g.g. 76548
België, BRD, 00-314167-72254
TONEELSCHOENEN

JANFRÉ

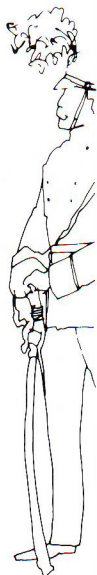
**Voornaamste punten waar u op let
bij aanschaf van nieuwe uniformen:**

- *Goede kwaliteit
- *Korrekte pasvorm
- *Vlotte levering
- *Betaalbare prijs
- *Behoud van pasvorm
- *Snelle nalevering
- *Uitgebreide service

Dit maken wij voor U.
Vraag vrijblijvend offerte.
Maak een afspraak.

**uniformen-
petten-
uitmonsteringen**

BRUSSELSESTRAAT 124
6211 PH MAASTRICHT
TELEFOON 043-217712

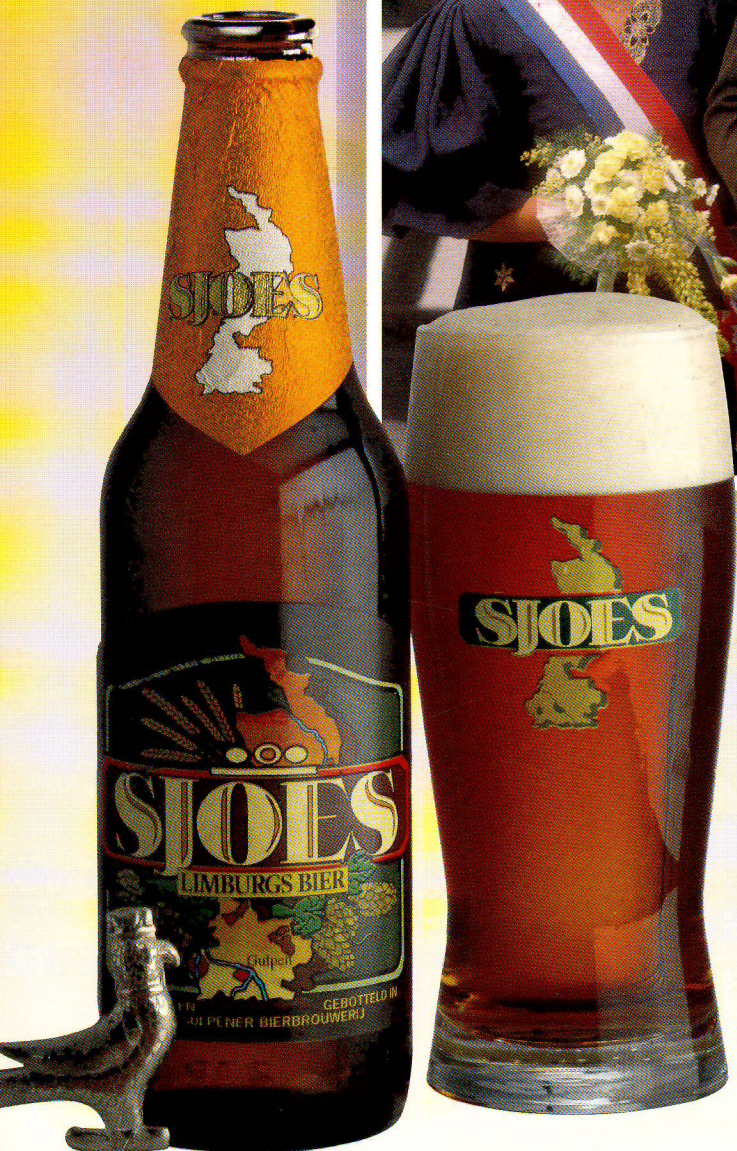
C. VANGOMPEL

ERKEND WAPENMAKER

Alle herstellingen
Vervaardigen van buksen kaliber
12 en 16 met vernieuwd
grendel- en aftreksysteem.

Boshoekstraat 26 - B-3665 AS
Tel. (00 32) 11/65 81 74
Fax : (00 32) 11/65 93 53

LIMBURGSE BIER SPECIALITEITEN
VAN DE MERGELLANDBROUWERIJ

GULPENER SJOES

LIMBURGS
KONINGSPAAR